

ผ้าพอก	ผ้าโพกหัว คล้ายหมวก
ผ้าพอประจบ	ผ้าที่ใช้ถุงไม่มีติดกาย เห็นต้นขาอวบแวน อย่างเช่นผู้หญิงชาวทวาย ใช้ถุงกันมาก สมัยรัชกาลที่ 5
ผ้าพัดชะนี	ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหม ใช้ทำพัดเล็ก ๆ
ผ้าพักชัก	ผ้าหน้ากว้างใหญ่ รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ติดระบายและติดห่วงแขวนที่เพดาน มีสายชักให้ผ้าพับไปมา อย่างเช่นที่ใช้กันในร้านตัดผมสมัยเก่า
ผ้าพันแข้ง	ผ้าหนา มักทอด้วยสักหลาด ใช้พันแข้งสำหรับทหารและตำรวจ ธรรมดาที่ใช้ผ้านี้ มักเป็นพวกเข้าป่าล่าสัตว์
ผ้าพันคอ	(Shawl) ผ้าหน้ากว้างประมาณ 1 ฟุต ยาวประมาณ 3 ฟุต หรือมากกว่า 3 ฟุตหรือมากกว่า หรือบางที่เป็นรูปสามเหลี่ยม ในเมืองหนาวมักเป็นผ้าสักหลาด ใช้พันคอเพื่อความอบอุ่นและเพื่อกันเป็นหวัด ในเมืองร้อน เป็นผ้าอะไรก็ได้ แต่มักเป็นผ้าไหมเพื่อความสวยงาม ผ้าพันคอที่มีชื่อเสียงมาก คือผ้าพันคอที่ทอด้วยขนแพะแคชเมียร์จากอินเดีย
ผ้าพันแผล	ผ้าฝ้ายหน้าแคบ ทอโปร่ง แล้วฆ่าเชื้อโรค เพื่อใช้พันแผล ดู ผ้าก๊อซ
ผ้าพันหมวก	ผ้าหน้าแคบ ใช้พันหมวกเพื่อความสวยงาม หรือเพื่อบอกหน่วยงานหรือบอกคณะของผู้สวมหมวก
ผ้าพับ	ผ้าผืน หน้ากว้างตั้งแต่ 36 นิ้วขึ้นไป มักทำเป็นม้วนซึ่งยาวตั้งแต่ 36 หลาขึ้นไป
ผ้าพับเชียง	ผ้าใช้ห่มเฉียงป่า อย่างเช่นผู้หญิงห่มผ้าสะไบเฉียง
ผ้าพัسترเปตี	ผ้าระบาย มีขอบชายสั้น ๆ ห้อยลงมา
ผ้าพัسترเวศ	ผ้าทำกระโจม
ผ้าพาทิติกา	ผ้าไตรจีวรที่พระอานนท์จัดทำขึ้นสำหรับใช้เอง ที่เมืองพาทิตีในอินเดีย
ผ้าพาด	ผ้าพาดไหล่
ผ้าพานช้าง	ผ้าคลุมหีบศพ ทอที่ตำบลนาหมื่นศรี อำเภอเมือง จ.ว.ตรัง ยาว 1-2 เมตร ใช้คลุมหีบศพเวลาแห่ศพไปเผา ผ้านี้ทอเป็นลายตัวหนังสือเป็นโคลงกลอนสอนให้คนทำความดี เช่นว่า

นางอินเซยชื่นจิตร	คิดขอเตือนให้เพื่อนใจ
จดจำไว้ใส่ใจให้	ทำดีเถิดท่าน
ไม่รู้ว่าความตาย	จะมาถึงซึ่งวันไหน
การเกิดแก่	เจ็บตายไม่ว่าใคร
เมื่อตายไป	บุญเท่านั้นได้นำพา

เมื่อเสร็จแล้ว เจ้าภาพจะตัดผ้าเป็นชิ้น ๆ ขนาดเท่ากับผ้าเช็ดหน้า หรือผ้าเช็ดปาก ถวายพระต่อไป

ผ้าพาส

ผ้าใช้นุ่ม บางทีเรียกว่า ผ้าวาส

ผ้าพิมพ์

(Printcloth) ผ้ายืด ที่ทำลวดลายด้วยการพิมพ์สีลงบนผืนผ้า สมัยก่อน ไทยยังพิมพ์ผ้ายืดไม่เป็น จึงต้องสั่งซื้อจากอินเดีย เช่นผ้ายืดพุ่ม บินท์ก้ายแยง ลายเทพพนม ลายกินรีรำ ฯลฯ ผ้ายืดที่พิมพ์ตาม ลายไทยเรียกว่า ผ้ายืดอย่างส่วนผ้าที่อินเดีย นำลายไทยไปดัดแปลง เรียกว่า ผ้ายืดนอกอย่าง (ดูผ้ายืด)

ผ้าพิมพ์ติด

ผ้าหน้าแคบ กว้างประมาณครึ่งนิ้ว ย้อมอัดด้วยหมึกพิมพ์ซึ่งมักเป็น สีดำ ใช้กับพิมพ์ติดทั่วไป

ผ้าพิจิตรพัสดร์

ผ้ายืดดอกสวยงาม สมัยกรุงศรีอยุธยา พ.ศ. 1951

ผ้าพีระมิด

(Pyramid) ดู ผ้าแคมบริด คำว่า พีระมิด เป็นเครื่องหมายสินค้าผ้า เช็ดหน้าของอังกฤษ ซึ่งมีชื่อเสียงมาก ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2

ผ้าพื้น

ผ้าฝ้ายหรือผ้าไหมเรียบ ๆ ไม่มีลวดลาย ใช้ตัดเย็บนุ่มทั่วๆไป

ผ้าพื้นเมือง

ผ้าสามัญทั่วไป ทอด้วยด้ายฝ้ายเป็นส่วนใหญ่ เช่นผ้านุ่ง ผ้าถุง ผ้า โสร่ง ผ้านิต ผ้าวาวม้า เป็นต้น

สมัยประมาณ 200 ปีมาแล้ว ผ้าพื้นเมืองมักมีลวดลายโบราณ อยู่มาก อันเป็นฝีมือคนไทยที่มีเชื้อสายลาวเผ่าต่าง ๆ เช่น ลาวล้าน นาไทยทอฝ้ายก ลาวพวนทอฝ้ายก ผ้ายก ลาวคั้งกับลาวกาทอฝ้ายก ผ้ายก ผ้ามัดหมี่ ลาวโขงทอผ้าปัก ลาวอีสานทอผ้ายก ผ้ามัดหมี่ ส่วน ไทย ภาคกลางทอฝ้ายก และไทยภาคใต้ทอฝ้ายกกับผ้ามัดหมี่

ผ้าพุ่มเรียง

ผ้ายกดอก ทอที่ตำบลพุ่มเรียง อำเภอไชยา จ.ว.สุราษฎร์ธานี โดย ชาวไทยมุสลิม ผ้าที่ทอกันมากคือ ผ้ายายกเบ็ท แต่ปัจจุบันมักหันไป ทอผ้าแบบอิสลามกันมาก

ผ้าปู	ผ้าเส้นเล็กสีต่าง ๆ ใช้ทำเป็นพู่ห้อย เพื่อความสวยงาม
ผ้าเพดาน	ผ้ากว้างใหญ่ ใช้ขึงใต้เพดาน เพื่อกันมิให้สิ่งอะไรตกลงมาบนพื้นห้อง มักใช้ซึ่งเป็นการชั่วคราว
ผ้าเปลาะ	ผ้า 2 ชั้น เอามาเย็บติดกัน
ผ้าแพร	1. ผ้าทั่ว ๆ ไป เป็นภาษาทางภาคอีสาน 2. ผ้าไหมทอจากจีน มีทั้งแพรเรียบ ๆ และมีลวดลายในตัว มีเนื้อดี เนื้อเลวต่างกัน มีชื่อเรียกต่างกันอย่างมากมาย เช่น แพรลายทอง แพรเคารพ แพรจำรวจ แพรด่วน แพรหนึ่งไก่อ แพรหนึ่งไก่อเปลาะ แพรหงอนไก่อแถบ ผ้าแพรที่มีลวดลายได้แก่ แพรริ้วมะลิเลื้อย แพรก้านแย่ง แพรดอกสะเทิม แพรริ้วขอ แพรดอกถั่ว แพรดอกลาย แพรอริยา แพรมังกร แพรมังกรหนา แพรมังกรบาง ส่วนผ้าแพรเนื้อดีเลวต่างกัน จีนเรียกว่า แพรหมั่งตึงผุย แพรกิม แพรโล่ แพรปี่ แพรแซ แพรตึง แพรกิมจิ้งตึง แพรเขี่ยมตึง แพรกิมตึง แพรผิยนกิม แพรหลิน แพรไปยชิตึง ผ้าแพรจีนมาจากแหล่งต่าง ๆ เช่น แพรบั้งสีมาจากกวางตุ้ง แพรไก่อ้งมาจากเซียงไฮ้ สมัยพระเจ้าตาก ผ้าที่ภรรยาพวกที่มีศักดิ์นาหมื่นไรใช้สมัยกรุงศรีอยุธยา ผ้าที่ภรรยาพวกจตุสดมภ์ใช้ สมัยกรุงศรีอยุธยา ผ้าแพรหนา มีดอกลายใหญ่ ใช้เป็นผ้านุ่ม ผ้าเซ็ดหน้า ภาษาทางภาคอีสาน ผ้าที่พระอรรคชายาใช้ สมัยกรุงศรีอยุธยา ผ้าที่หลานเธอใช้ สมัยกรุงศรีอยุธยา ผ้าสะไบเฉียง ภาษาทางภาคอีสาน ผ้าแพรเนื้อเลี่ยนบาง ไม่มีดอก สำหรับคลุมหรือห่มเบา ๆ ผ้าแพรหลากสี ผ้าเซ็ดหน้า ภาษาทางภาคอีสาน ผ้าแพรที่เป็นริ้วรอย่น
ผ้าแพรเคารพ	
ผ้าแพรจมรวจ	
ผ้าแพรจินจา	
ผ้าแพรแจะ	
ผ้าแพรดารากร	
ผ้าแพรดารากรเลว	
ผ้าแพรเปียง	
ผ้าแพรบั้งสี	
ผ้าแพรพรรณ	
ผ้าแพรมน	
ผ้าแพรย่น	

ผ้าแพรลยทอง	ผ้าที่พระอรรคมเหสีใช้สมัยกรุงศรีอยุธยา
ผ้าแพรเลียน	ผ้าแพรผิวเลียน
ผ้าแพรวา	ผ้าสะไบของสตรีชาวภูไท อำเภอคำม่วง จ.ว.กาฬสินธุ์ เป็นผ้ายกดอก พื้นผ้าเป็นสีแดง ยกดอกด้วยลายอื่นหลายสี
ผ้าแพรหมั่งตั้ง	ผ้าแพรชั้นเยี่ยม ซึ่งจีนส่งมาให้ไทย เป็นเครื่องราชบรรณาการ สมัย- สุโขทัย
ผ้าแพรไหม	ผ้าไหมทั่วไป เป็นภาษาทางภาคอีสาน
ผ้าแพรฮีโป	ผ้าขาวม้า เป็นภาษาทางภาคอีสาน
ผ้าโพก	ผ้าพันรอบศีรษะ หรือพอกบนศีรษะ
ผ้าโพกหัว	ผ้าที่ใช้โพกหัว คนไทยมักใช้ผ้าขาวม้า คนพม่ามักใช้ผ้าแพร แยกชอบ ใช้ผ้าขาว
ผ้าโพลีโนซิค	(Polynosic fabrics) ผ้าผลิตจากใยเยื่อไม้ เช่นเดียวกับผ้าเรยอน แต่ ได้มีการพัฒนาใยโพลีโนซิคให้มีคุณสมบัติดีกว่าใยเรยอนหลายอย่าง เช่นยืดและคืนตัวได้ดีกว่า เมื่อเปียกน้ำใยโพลีโนซิคจะเหนียวกว่า และ พองตัวน้อยกว่าใยเรยอน เมื่อทอเป็นผ้ามีดิกกว้าง/ยาว ของผ้าโพลี- โนซิคจะคงรูปดีกว่าผ้าเรยอน ผ้าโพลีโนซิคยอมผ่านกรรมวิธีซุบมัน (Mercerizing) ได้ดี ซึ่งผ้าเรยอนทำไม่ได้ ผ้าโพลีโนซิคเป็นผ้าใช้ได้เอนกประสงค์เช่น เอามาทำเสื้อผ้าสตรี ทำเสื้อเชิ้ต ทำเสื้อยืดทั้งชั้นในชั้นนอก ทำผ้าประดับได้ดี และผ้าประ- โยชน่อื่นๆอีกหลาย
ผ้าโพลีโพรพิลีน	(Polypropylene fabrics) ผ้าผลิตจากโพลิโพรพิลีนชนิดหนึ่ง วัตถุประสงค์ ต้นตอคือกาน้ำมัน เมื่อผ่านกรรมวิธีอัดรวมตัวเป็นโมเลกุลใหญ่ (Polymerization) ก็จะได้เม็ดโพลีโพรพิลีน ซึ่งต่อไปจะเอามาผ่าน กรรมวิธีละลายและอัดดึงออกมาเป็นเส้นใยหรือทำเป็นพลาสติกก็ได้ ใยโพลีโพรพิลีนเป็นใยที่เบาที่สุด ทนทานต่อการเสียดสี ทนแดด ทนฝน ทนต่อการถูกแช่ไว้ในน้ำนาน ๆ สมัยก่อน คนมักเอามาใช้ ทำพลาสติก เช่นทำกระดาษแก้วหุ้มบุหรี ทำหมวกแข็งกันน้ำ ทำ เป็นแผ่นผ้า 2 ชั้น ปลูกในถุงสงน้ำ เพื่อกันมิให้น้ำซึมลงดิน ซึ่งปลูกครั้งหนึ่ง จะทนทานได้ 3-4 ปี

ปัจจุบัน วงการอุตสาหกรรมสิ่งทอได้หันมาใช้โพลีพรพิลีน
 ทำเป็นใยสิ่งทอมากขึ้น เนื่องจากมีลักษณะสมบัติที่ดีหลายอย่าง คือ
 มีน้ำหนักเบากว่าใยอื่นใด มีความทนทานไม่แพ้ไนลอน มีความยืด/
 คืนตัวได้เกือบเท่ากับไนลอน 66 ทนทานต่อกรดและด่าง ด้านทาน
 การหมักนาน ๆ และการเสียดสีต่าง ๆ ทนความร้อนได้ถึง 340 องศา
 ฟาเรนไฮต์ ข้อสำคัญ เมื่อเอามาทำผ้าถักปรากฏว่า มีการดูดซึมน้ำได้ดี
 กว่าผ้าใยสังเคราะห์อื่น ๆ และจับความชื้นหรือเหงื่อระเหยออกไป
 นอกเสื้อผ้าได้

ผ้าโพลียูรีเทน

(Polyurethane) ดู ผ้าสะแปนเดกซ์

ผ้าโพลีอะไมด์

(Polyamide) ดู ผ้าไนลอน

ผ้าโพลีเอสเตอร์

(Polyester fabrics) ผ้าผลิตจากใยสังเคราะห์ชนิดหนึ่ง วัตถุประสงค์ต้นตอ
 คือ อากาศ น้ำ ถ่านหิน และน้ำมันปิโตรเลียม หลังจากแยกวัตถุดิบ
 ต่าง ๆ ออกมาแล้ว ก็จะได้ DMT (Dimethyl terephthalate) กับ EG
 (Ethylene glycol) ต่อไปก็เอาวัสดุเคมี ทั้ง 2 ชนิดผ่านกรรมวิธีอัด
 รวมตัวเป็นโมเลกุลใหญ่ (Polymerization) ก็จะได้เม็ดโพลีเอสเตอร์

การแยกวัตถุดิบต่าง ๆ ออกมา ยังมีอีกวิธีหนึ่ง ซึ่งเมื่อแยกมา
 แล้วก็จะได้ TA (Terephthalic acid) กับ EG ซึ่งเมื่อเอาวัสดุเคมีทั้ง
 2 ชนิดผ่านกรรมวิธีอัดรวมตัวเป็นโมเลกุลใหญ่ ก็จะได้เม็ดโพลีเอสเตอร์
 เช่นเดียวกัน

ขั้นต่อไป ก็นำเอาเม็ดโพลีเอสเตอร์ผสมกับสารละลาย ก็จะได้
 สารเหนียวหนืด ซึ่งต่อไปเขาก็เอาใส่ในกระบอกกดอัดผ่านรูเล็ก ๆ
 มากมายได้กระบอก (Spinneret) ก็จะได้เส้นโพลีเอสเตอร์ดิบ (Poly-
 ester filament tow)

การทำเส้นโพลีเอสเตอร์ดิบให้เป็นเส้นด้าย พร้อมทั้งจะเอามาทอ
 หรือถักเป็นผ้านั้น มีอยู่ 3 วิธีคือ

ก. ทำเป็นด้ายพิลลาเมนต์ โดยเอาเส้นพิลลาเมนต์ดิบมาดึงและบิด
 เกลียวพอประมาณ แล้วอบแห้งให้มันอยู่ตัว ก็จะได้ด้ายพิลลาเมนต์
 พร้อมทั้งจะเอาไปทอเป็นผ้า

ข. ทำเป็นด้ายใยเทียมยัด (Textured yarn) โดยเอาเส้นพิลามেন্টิบมาดึงบิดเกลียวให้เขม็งตัวมากที่สุด แล้วอบแห้ง ด้ายก็จะพองตัวขึ้นมาและอยู่ตัว เมื่อดึงมันก็จะยืดออกได้มากและคืนตัวได้ดี พร้อมทั้งจะเอาไปถักเป็นผ้าถัก

ค. ทำเป็นใยสั้น (Staple) โดยเอาเส้นพิลามেন্টิบมาทำให้มันหริกงอ (Crimping) แล้วอบแห้งให้มันอยู่แล้ว ต่อไปก็ตัดเป็นใยสั้นยาวตั้งแต่ 1 นิ้วขึ้นไป ก็จะได้ใยสั้นโพลีเอสเตอร์ (Polyester staple) พร้อมทั้งจะเอาไปปั่นเป็นเส้นด้ายต่อไป

ผู้เริ่มผลิตใยโพลีเอสเตอร์ขั้นแรกคือ Dr. W.H. Carothers นักอินทรีเคมีแห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดในสหรัฐ และผู้ผลิตขั้นสุดท้ายเป็นผลสำเร็จคือ นักเคมีชาวอังกฤษ 2 คน ชื่อ J.R. Whinfield & J.T. Dickson

ผ้าโพลีเอสเตอร์นี้เป็นผ้าโพลีเอสเตอร์ 100% ก็ได้ จะผสมกับใยอื่นเช่นฝ้าย เรยอน ไนลอน หรือใยอะคริลิกก็ได้ แล้วแต่คุณลักษณะพิเศษของโพลีเอสเตอร์ผสม สำหรับส่วนผสมสั้น ต้องแล้วแต่คุณภาพของใยที่ผสมแล้ว และแล้วแต่ต้นทุนการผลิต เป็นต้นว่า แต่ก่อนการผสมใยโพลีเอสเตอร์กับฝ้ายใช้อัตรา 65/35 ในปี พ.ศ. 2517 กลุ่มอาหารบีโอเปคได้รวมกันขึ้นราคาน้ำมันอย่างบ้าคลั่ง (ประมาณ 375%) จากเหตุนี้ ตั้งแต่ พ.ศ. 2519 เป็นต้นมาผู้ผลิตผ้าจึงเปลี่ยนอัตราผสมเป็น 50/50 เพื่อลดต้นทุนการผลิต

ผ้าโพลีเอสเตอร์ มีคุณสมบัติที่ดีหลายอย่าง เช่น ไม่ยับย่นอยู่ยี่ซั๊กแล้วไม่ต้องรีด ทนต่อสารจำพวกกรด ด่าง ด้านทานเชื้อราและแบคทีเรียสูง ยืดและคืนตัวได้ดี เป็นต้น ส่วนที่ไม่ดีก็มีอยู่บ้างเช่น ฟอกย้อมยาก ไหม้ไฟเร็ว มีสารเคมีซึ่งอาจเป็นพิษต่อผิวหนังของผู้ใช้ได้ ไม่ดูดความชื้นทำให้สวมใส่ไม่สบายเหมือนผ้าฝ้าย

พ.

ผ้าฟอก
ผ้าฟองน้ำ

ผ้าฟอกขาว
ผ้าหนา ทอโปร่งเป็นรูปพรุนคล้ายฟองน้ำ ใช้แทนฟองน้ำได้ดี

ผ้าฟอร์ม	(Uniform) ผ้าใช้ตัดเครื่องแบบ
ผ้าฟา	ผ้าห่มนวมมักใช้ฝ้ายอัดเป็นไส้ ดู ผ้านวม
ผ้าฟาง	ผ้าที่ใช้ฟางข้าวมาผูกมัดให้เป็นแผ่น ใช้คลุมกาย เพื่อกันฝน ดู ผ้ายางรอง
ผ้าฟูก	(Mattress fabrics) ผ้าหุ้มที่นอน เป็นผ้าหนาสีขาว ทำด้วยฝ้ายหรือใยประดิษฐ์ก็ได้ ใช้สำหรับหุ้มที่นอน ใ้ฟูกมีหลายอย่าง เช่นเศษฝ้าย นุ่น เปลือกข้าวโพด ฟางข้าว หญ้าแห้ง โยมะพร้าวแห้ง ใบตองแห้ง ในเมืองไทยมักใช้เศษฝ้ายหรือนุ่น หรือเปลือกข้าวโพด ในญี่ปุ่นชอบใช้ฟางข้าวสำหรับคนจน ส่วนคนมั่งมีชอบใช้ฟางสังเคราะห์ (Syntheticfoam) สหรัฐมีกฎหมายควบคุมผ้าฟูก (Flammable Fabric Act) ซึ่งบังคับว่า ผ้าที่ใช้ทำฟูกจะต้องกันไฟได้ หรือไหม้ไฟช้าที่สุด หรือเป็นผ้าที่เรียกว่าผ้าฝัดไฟ (Flame retardant fabrics) ทั้งนี้เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้ ดู ผ้าที่นอน
ผ้าฟูยี	(Fuji fabrics) ผ้าไหมเทียม ทอด้วยด้ายเรยอนกับด้านอาซีเตด ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นส่งมาขายในเมืองไทยมาก
ผ้าแพลนเนล	(Flannel fabrics) ผ้านี้ผลิตเป็นครั้งแรกที่แคว้น Wales ในประเทศอังกฤษ เป็นผ้า สักหลาดอ่อนนุ่ม ใ้สบาย เหมาะสำหรับทำกางเกงและเสื้อนอก
ภ.	
ผ้าภักค	ผ้าทอด้วยด้ายผสม เช่นด้ายฝ้ายแก้มไหม
ผ้าภิม	ผ้าพิมพ์ลวดลาย สมัยกรุงศรีอยุธยา เขียนเป็นผ้าภิม
ผ้าภุษา	ผ้าใช้ทำเครื่องนุ่งห่มทั่วไป บางทีเรียก ภุษา คำเดียว คำราชาศัพท์ หมายถึง ผ้าทรง
ม.	
ผ้าม่วง	ผ้าแพรไหมเนื้อละเอียด จีนเรียก หม่อง มีทั้งทอในไทยและสั่งซื้อจากจีนแต่ที่นิยมกันนั้น มักเป็นผ้าม่วงสั่งซื้อจากจีน ผ้านี้ใช้เป็นผ้านุ่ง-

<p>ผ้าม่อฮ่อม</p>	<p>โจงกระเบน อันเป็นเครื่องแบบของข้าราชการ สมัยรัชกาลที่ 5 และได้เลิกใช้หลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อ พ.ศ. 2475 ผ้าฝ้ายหนา ทอด้วยด้ายเบอร์ 20 หรือ เบอร์ต่ำลงมา แล้วย้อมสีน้ำเงิน แก่หรือสีมะเกลือ สำหรับผู้ผลิตที่ไม่มีเครื่องย้อมผ้าราคาแพง ก็ใช้วิธี ถูก ๆ คือ ย้อมเส้นด้ายเสียก่อนด้วยมือ เมื่อตากแดดแห้งแล้ว ก็เอามาทอเป็นผ้า ซึ่งได้ผลดีเช่นกัน การทอผ้าม่อฮ่อมนั้น ทอแบบลาย ขั้ดธรรมดา บางแห่งก็ทอแบบลายสองก็มีเหมือนกัน</p>
<p>ผ้ามะเกลือ</p>	<p>ผ้าม่อฮ่อม ใช้ตัดเย็บทำเสื้อม่อฮ่อม อันเป็นเสื้อพื้นเมืองของชาว ไทยภาคเหนือ ตลอดลงมาถึงภาคอีสาน เสื้อมีลักษณะทรงกระบอก ยาวแค่อว แขนสั้นหรือยาว คอกกลม ไม่มีปก ผ่าอกตลอด มีกระเป๋ 3 ใบหรือ 4 ใบ ติดกระดุม 5 เม็ด</p>
<p>ผ้ามะขลิปด้า</p>	<p>ผ้าสีดำ ย้อมด้วยยางของผลมะเกลือ</p>
<p>ผ้ามะไลก้าด</p>	<p>ผ้าเนื้อดีสมัยกรุงศรีอยุธยา มาจากเมืองมาสุลิปดัม ในอินเดีย (Malliman Khas) ผ้าโสร่งเนื้อดี ใช้ขัดด้วยขี้ผึ้งจนเป็นมัน มาจาก เมืองในอินเดีย</p>
<p>ผ้ามัดหมี่</p>	<p>(tie-dyed silk) ผ้าดอกชนิดหนึ่ง ซึ่งทำลวดลายด้วยเส้นไหมย้อมสี สลับกัน การย้อมเส้นไหมเส้นเดียวให้มีสีสลับหลายสีนั้น เขาเอาทาบ กล้วยมัดเส้นไหมเป็นเปลาะ ๆ เมื่อเวลาย้อมสี เส้นไหมตอนที่ถูกมัด จะไม่ติดสี ส่วนตอนที่ไม่มีถูกมัดจะติดสี ผ้าที่ทอด้วยเส้นไหมแบบนี้ เรียกว่า ผ้ามัดหมี่ ผ้ามัดหมี่ส่วนใหญ่ทอในภาคอีสาน ซึ่งเป็นเจ้าของตำราการทอ แบบนี้มาหลายร้อยปีแล้ว และมีการพลิกแพลงทำลวดลายแปลก ๆ อยู่ตลอดเวลา ซึ่งมีชื่อเสียงเรียกมากมาย เช่น หมี่นาคน้อย หมี่นาค ดันสน หมี่ดอกแก้ว หมี่ดอกหญ้า หมี่แก้วตันสน หมี่ดอกโมง หมี่ข้อ หมี่กงน้อย หมี่กงเจ็ด หมี่ร้าย หมี่มากจับหวาน หมี่แมงมุม หมี่ตันสน หมี่นกแก้ว หมี่ฟองน้ำ หมี่ปักโม หมี่โอบกงน้อย หมี่ข้าวหลามตัด หมี่คมหญ้า (บางแห่ง เรียก หมี่ดอกแก้วพระตะบอง)</p>
<p>ผ้ามัน</p>	<p>ดู ผ้าเทพต้า</p>
<p>ผ้ามัสลิม</p>	<p>(Muslin) มาจากคำว่า Mosul อันเป็นชื่อเมืองในประเทศอิรัก ซึ่ง</p>

	ทอผ้าชนิดนี้เป็นครั้งแรก เป็นผ้าเนื้อละเอียด ทอด้วยด้ายเส้นเล็ก เบอร์ 60 ถึงเบอร์ 100
ผ้ามีสรู๋	(มีสรู๋) ผ้าเข้มขาบชนิดหนึ่ง ทอด้วยไหมสลับทองแสง ลายริ้ว ในริ้วมีลายสลับอกซ์หนึ่ง
ผ้ามาน	(Curtain) ผ้าที่ใช้บังตา บังแดด กันความร้อน/หนาว กันเสียง กันห้อง ทำฉากละคร ทำหีบละคร เป็นผ้าบางหรือหนา มีหรือไม่มีลวดลาย ทำจากฝ้ายหรือไหมหรือใยสังเคราะห์ แล้วแต่วัตถุประสงค์ของการใช้ และแล้วแต่ความพอใจของผู้ใช้
ผ้ามุ้ง	ผ้าโปร่งตาห่าง ทอด้วยเส้นด้ายเส้นเล็ก ใช้สำหรับกันยุง ถ้าทอไขว้ตาเล็ก ๆ ทนทานต่อการใช้ เรียกว่า ผ้ามุ้งตาเม็ดพริกไทย ผ้านี้มีสีขาว สีเขียวซีมาก็มีเหมือนกัน สำหรับทหารใช้
ผ้ามุ้งโล่	ผ้ามุ้ง ทอด้วยแพรชนิดหนึ่ง
ผ้าเมขลา	ผ้าทำเป็นสายรัด เป็นผ้าคาดแถบ เป็นสายกระเป๋
ผ้าเมาะ	ผ้าหุ้มที่นอนหรือฟูกเล็ก ๆ ที่ยัดนุ่นหลวม ๆ สำหรับเด็กเล็กนอน
ผ้าเมารี	ดู ผ้าโมรี
ผ้าโมรี	(โมพี) ผ้าเนื้อละเอียดที่พวกมอญชอบใช้ บางทีเรียก ผ้าเมารี
ผ้าโมแฮร์	(Mohair) ผ้าทอด้วยขนแพะ Angora แพะชนิดนี้มีกำเนิดที่เมืองอะนาโกลเลีย ในประเทศตุรกี ต่อมาจึงถูกนำไปเลี้ยงที่อาฟริกาใต้ และที่รัฐเทคซัสในสหรัฐ
	ขนแพะแองโกราเป็นใยสีขาว ยาวโดยเฉลี่ย 7-8 นิ้ว เป็นปุยละเอียดนุ่มนวล และเป็นเงางามไม่มีใยสัตว์อื่นสูกได้ เมื่อทำเป็นเส้นด้ายและทอเป็นผ้าแล้ว เขาเรียกว่า ผ้าโมแฮร์
	ปรกติ เขามักผสมใยแพะชนิดนี้กับใยชนิดอื่น เช่น ใยขนแกะ เรยอน หรือฝ้าย ซึ่งทำให้ต้นทุนสูงถูกลงบ้าง และเส้นด้ายผสมจะเหนียวขึ้น ผ้าโมแฮร์แข็งแรงทนทานกว่าผ้าสักหลาด 2 เท่าครึ่ง และผิวผ้าเป็นมันงามมาก
ผ้าไม้	ผ้าม้วนใหญ่ ที่พันกับแกนแผ่นไม้ เพื่อส่งไปขายยังที่ต่าง ๆ ปัจจุบันมักพันกับหลอดกระดาษแข็งกลวง มีเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 1 นิ้วครึ่ง เพื่อเป็นการประหยัด

ย.

ผ้ายก	ผ้าไหมยกดอก ทอให้มีดอกลายเด่นขึ้นมาด้วยไหมสีทองหรือทองแดง ใช้เฉพาะผ้าถุงของเจ้านายและขุนนางชั้นสูง เรียกว่า “ผ้าทรง” ซึ่งเป็นผ้ายกทอง เช่น ผ้ายกทองล่องจวน ปัจจุบัน มักทอด้วยใยเทียมต่าง ๆ เพราะราคาถูกกว่าไหม และหาซื้อง่าย
ผ้ายกขาวเชิงทอง	ดู ผ้าสัมมะรส
ผ้ายกจีบหางหงส์	ดู ผ้าจีบหางหงส์
ผ้ายกดอก	ผ้าทอยกดอกทำลวดลายทั่วไป เริ่มทอกันมากสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ลายดอกผ้ามีมากมาย เช่น ลายนกยูง ลายเทพนม ลายกุดั่น เทพนม ลายกิ้นนรีรำ ลายดาวกระจาย ลายครุฑ ลายเครือดอกไม้ ลายช่อมะขาม ลายเข็มขาบ ลายริ้วเทศ หางโต ลายก้ายแยง ลายประจำบาน ลายแก้วชิงดวง ฯลฯ
ผ้ายกดิน	(Lame) ผ้ายกดอกลวดลาย ทอด้วยดินหรือแลงเงินแลงทอง
ผ้ายกทอง	(Brassiere) ผ้าสำหรับผู้หญิงใช้ ทำเป็นกระเปาะ 2 กระเปาะรูปอย่างเต้านม เพื่อยกทรงหน้าอกให้น่าดู ปลายผ้ามักมีสายพันรอบตัวไปผูกไว้ข้างหลัง ตัวผ้าทำจากผ้าหรือใยสังเคราะห์ หนา 2 ชั้น หรือ 3 ชั้น เพื่อให้คงรูป
ผ้ายกเมืองนครฯ	ผ้าทอที่ จ. นครศรีธรรมราช ซึ่งเข้าใจกันว่า ได้เริ่มทอกันมาสมัยศรีวิชัย แต่เป็นการทอผ้าธรรมดาเรียบ ๆ ไม่มีลวดลาย การทอผ้ายกดอกได้เริ่มสมัยอยุธยาตอนปลายหรือสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ในปี พ.ศ. 2354 เจ้าเมืองนครฯ ยกทัพไปปราบแขกเมืองไทรบุรีที่คิดกบฏ เพราะมีอังกฤษหนุนหลังอยู่ เมื่อปราบได้แล้วก็กวาดต้อนเชลยแขกมามากมาย ซึ่งมีพวกช่างทอผ้าติดมาด้วยแขกเมืองไทรบุรีได้นำวิชาการทอผ้ายกมาเผยแพร่จนกระทั่งชาวเมืองนครฯ มีความชำนาญการทอผ้ายกมาก ไม่แพ้ชาวเมืองหลวง ผ้ายกเมืองนครฯ มีชื่อเสียงมาก เป็นที่รู้จักกันดีทั่วประเทศ และในกรุงเทพฯ ในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน (ของสุนทรภู่ ซึ่งแต่งในรัชกาลที่ 2) ก็ได้กล่าวถึงผ้ายกเมืองนครฯ ตอนที่ขุนช้างนุ่งผ้า

แต่งตัวจะไปเป็นเพื่อนเจ้าบ่าวพลายงาม (ขุนแผน) ซึ่งจะแต่งงานกับนางพิมพิลาไลย

ร

ผ้าร่ม	ผ้าใช้ทำร่ม เป็นผ้าค่อนข้างบาง เนื้อแน่น มักทอด้วยเส้นใยประดิษฐ์ เพื่อให้ทนทาน มีลวดลายหรือมีสีเดียวจุดฉาด แล้วแต่ความพอใจของผู้ใช้ หรือเพื่อการโฆษณาปัจจุบันมักใช้ผ้าพลาสติกกันมาก
ผ้าร่มชูชีพ	ผ้าทออย่างดี น้ำหนักเบา เนื้อแน่นทนทาน ทำด้วยไนลอน เพราะมีความลื่น ทำให้ร่มชูชีพกางออกได้ง่าย ในปี พ.ศ. 2521 ในสหรัฐมีการผลิตผ้าชูชีพแบบใหม่ คือ ผ้า 3 แกน (Triaxial fabrics) ผ้านี้ใช้ด้ายยืน 2 เส้น กับด้ายพุ่ง 1 เส้น วางเป็นมุมตัดกัน 90 องศา ผ้า 3 แกน ทนทานต่อการกระแทกกระแทก หรือการฉีกขาด มากกว่าผ้า 2 แกน (90 องศา) จึงเหมาะแก่การทำผ้าร่มชูชีพ สำหรับที่นั่งของมีน้ำหนักมาก ๆ จากฟากฟ้าลงสู่พื้นดิน
ผ้ารองจาน	(Doiles) ผ้าผืนเล็กมีลวดลาย ทอหรือถักก็ได้ สำหรับรองจาน
ผ้ารองเท้า	ผ้าหนาใช้ทำรองเท้า เช่นรองเท้าผ้าใบ
ผ้าร้อย	ผ้าบาง และโปร่งมาก
ผ้าระบาย	ก. ผ้าที่ระบายเป็นรูปหรือตัวหนังสือ เพื่อการโฆษณา ติดหรือห้อยไว้ที่หน้าโรงหุ่น โรงโขน โรงหนัง (โรงภาพยนตร์) ข. ริมผ้าที่ห้อยเกินออกมาจากขอบผ้า
ผ้าระหัดลม	ผ้าใบตัดเป็นชั้นรูป 3 เหลี่ยมหรือค่อนข้าง 4 เหลี่ยม คล้ายใบเรือ ใช้กับระหัดลมเพื่อวิดน้ำเข้านาข้าวหรือนาเกลือ บางระหัดใช้ผ้าใบผืนใหญ่ 6 ชั้น และบางระหัดใช้ผ้าใบผืนเล็ก 8 ชั้น แล้วแต่ความเหมาะสม ระหัดชนิดนี้มีใช้มากทางภาคตะวันออก ซึ่งอยู่ใกล้ทะเลมีลมพัดอยู่ตลอดเวลา ปัจจุบัน ระหัดลมใช้ผ้าใบเกือบเลิกกันหมดแล้ว เพราะต้องเปลี่ยนผ้าใบบ่อยทำให้เปลืองรายจ่ายมาก จึงหันมาใช้ไม้กั้นแทนผ้าใบซึ่งทนทานมาก
ผ้ารังตี๊กแตน	ผ้าไม่เรียบ ขยุกขยิกเป็นแห่ง ๆ
ผ้ารัดทึบ	(Girth) ผ้าหน้าแคบผืนยาวคล้ายสายพาน ใช้ผูกอาน ล้อมรอบคอม้า
ผ้ารัดประคต	(รัดคต) ผ้าคาดอกหรือคาดเอวของบรรพชิต เป็นผ้าหน้าแคบคล้าย

	<p>เข้มชัด ปลายผ้าทั้ง 2 ข้างเย็บติดกับด้ายถักเส้นโต เพื่อให้ผู้กรัดหน้า ออกหรือเอาได้ง่าย</p>
<p>ผ้ารัดประคน ผ้ารัดกัมพล</p>	<p>ผ้าใช้ผูกกุบหรือสัปคับ อานรอบอกข้าง บางที่เรียก ผ้ารัดคน ผ้าทอด้วยขนสัตว์มีสีแดงของอินเดีย เป็นผ้าหายาก ใช้เป็นผ้าโพก ศีรษะ หรือผ้าทรงสำหรับกษัตริย์ เครื่องราชภิเชกมีพระภูษารัด กัมพลเป็นของอย่างหนึ่งในเครื่อง 5 อย่าง คือ พระมหามงกุฏ พระองค์ พระธรรค์ พระภูษารัดกัมพล พระเศวตฉัตร และฉลองพระบาท ประดับแก้ว ผ้ารัดกัมพลนี้ บางที่เรียกว่า ผ้าसानแดง</p>
<p>ผ้ารัดคน ผ้าร่างแห</p>	<p>ดู ผ้ารัดประคน (Tulle) ผ้าร่างแหใช้คลุมผมเป็นผ้าโปร่งบางใสคล้ายผ้ามุง กรรมวิธี เป็นแบบผ้าถักหกเหลี่ยม ทำด้วยไหมหรือเรยอน ใช้ทำผ้าม่านก็ได้ แต่มันนิยมทำเป็นผ้าคลุมผม</p>
ผ้าราชวัตร	<p>ผ้าดอกผลิตทางภาคใต้ เช่นที่เกาะยอ จังหวัดสงขลา ในหลวงรัชกาล ที่ 7 ทรงตั้งชื่อผ้านี้ว่า ผ้าดอกราชวัตร</p>
ผ้าราชปะแตน	<p>(Raja Pattern) หมายถึง เครื่องแบบเสื่อนอก ที่ในหลวงรัชกาลที่ 5 ทรงประดิษฐ์ขึ้น เป็นเสื่อแขนกระบอกยาวถึงข้อมือ ผ่าอกตลอด ติดกระดุม 5 เม็ด คอตั้งสูง ผ้าที่ใช้มักเป็นผ้าฝ้ายหรือผ้าลินิน ไม่ค่อย ใช้ผ้าไหม เพราะสมัยนั้นยังไม่มีวิธีกำจัดกาที่ติดอยู่กับเส้นไหม และ เส้นไหมเล็กมาก ไม่เหมาะที่จะเอามาทำเป็นเสื่อเครื่องแบบชั้นนอก</p>
ผ้ารามี่	<p>(Ramie fabrics) ผ้าทอด้วยป่านรามี่ เป็นผ้าประเภทบาง มีเงางาม คล้ายไหม เส้นด้ายเหนียวแกร่ง เหนียวกว่าฝ้าย 8 เท่าและเหนียว กว่าลินิน 4 เท่า แข็งแรงทนทานไม่ขาดง่าย ใช้ทำเครื่องนุ่งห่ม เสื่อ กีฬา ผ้าปูโต๊ะ เครื่องตกแต่งบ้าน ยิ่งถูกน้ำยิ่งเหนียว สมัยก่อนจึง นิยมใช้ป่านรามี่ทำแห อวนโยรามี่ผสมกับใยอื่นได้ทุกชนิด ทำให้ใย ผสมมีความเหนียวยิ่งขึ้น</p> <p>ผ้ารามี่ซับแห้งได้ดีเหมือนฝ้ายแห้งเร็ว เบา เย็นสบาย ไม่- สกปรก และซักง่าย</p> <p>จีนปลูกต้นรามี่ เอาป่านมาทำเสื่อผ้าเมื่อ 2,000 ปีมาแล้ว แถบ ที่ปลูกกันมากคือ ลุ่มแม่น้ำแยงซีทางภาคกลาง ประเทศอื่นที่ปลูกต้น</p>

รา มีรองลงมาคือ ฟิลิปปินส์ ญี่ปุ่น สหรัฐฯ และไทย สำหรับไทย
ปลูกมากที่สุดที่จังหวัดลพบุรี แต่ไม่ก้าวหน้ามากนัก เพราะราคา
ไม่ดี และกรรมวิธีเอามาทำเป็นเส้นด้ายค่อนข้างยาก คือจะต้องขูด
ป่านเสียก่อน และจะต้องสกัดเอาใยเหนียวออกจากป่านให้หมด
ซึ่งกระทำได้โดยทางเคมีเท่านั้น

ผ้ารีย

ผ้าซีริว เป็นชื่อผ้าของเมืองนครฯ

ผ้าร่า

ผ้าที่อบด้วยเครื่องหอม ผ่าอบก็เรียก

ผ้าริบบิ้น

(Ribbon) ผ้าหน้าแคบ กว้างตั้งแต่ 1/4 นิ้วถึง 3 นิ้ว มักเป็นผ้าเรยอน
ผ้าไหมหรือผ้ากำมะหยี่ มีเย็บริมเรียบร้อย ใช้ผูกโบว์ ใช้เป็นผ้า
ตกแต่ง เป็นผ้าแถบติดยศ ผ้าประดับ กระจุกกระจิก

ผ้าริมเขี้ยว

ดู ผ้าปอปลิน

ผ้าริ้ว

(Rib) ผ้าที่มีลายเป็นลายร่อง หรือลายลูกฟูก

ผ้าเรยอน

(rayon fabrics) ผ้าที่ผลิตจากใยเยื่อไม้ วัตถุดิบต้นตอคือ ไม้ท่อนเอา
มาสับบดให้เป็นเยื่อ (Wood cellulose) หรือเศษฝ้าย (Cotton waste)
หรือเศษฝ้ายติดเมล็ด (Cotton linter) แต่มักใช้ไม้ท่อน เพราะมีปริมาณ
มากกว่าวัตถุดิบอย่างอื่น

กรรมวิธีการผลิตโดยย่อคือ เอาวัตถุดิบผ่านสารละลายเคมี
หลายครั้ง แล้วรีดดึง หรือกดอัดสารชั้นนั้นให้ผ่านรูเล็ก ๆ ได้กระบอก
พลาสติกหรือกระบอกโลหะ (Extrusion) ก็จะได้เส้นเรยอนยาว (Fila-
ment tow) ต่อจากนั้นก็ผ่านกรรมวิธีทำเป็นปุยสั้นคล้ายปุยฝ้าย (Staple)
หรือผ่านกรรมวิธีทำเป็นเส้นด้ายเรยอน

ผ้าเรยอนมีใช้ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เล็กน้อย ประเทศที่เจริญ
แล้วแทบทุกประเทศ สามารถผลิตขึ้นมาใช้แทนผ้าฝ้ายได้ และเรียก
ชื่อต่างกันไป เช่น ผ้าสเตเปิล ผ้าไหมเทียม ผ้าฟูยี เป็นต้น

ผ้าเรยอนมีราคาถูกกว่าผ้าใยประดิษฐ์ชนิดอื่นใด แต่มีน้ำหนัก
มากกว่า ไม้ทนกรด ไม้ทนความร้อน มีความยืดหยุ่นน้อย เมื่อเปียกน้ำ
ความเหนียวจะลดลงมากเส้นใยไม่คงที่ ทำให้ผ้าเสียรูปร่างได้ง่าย

ส่วนที่ดีของผ้าเรยอนก็มีอยู่บ้างคือ ย้อมสีได้ง่าย ดูดความชื้น
ได้คล้ายผ้าฝ้าย ทำให้สวมใส่สบายเหมือนผ้าฝ้าย ผสมกับใยอื่นเข้ากัน
ได้ดี เช่น ผสมกับโพลีเอสเตอร์ในอัตรา 50/50 ผสมกับไหมในอัตรา

90/10 ทำให้ดูเหมือนผ้าไหมขนดุงของจีน และผสมกับใยอื่น ๆ ได้ดี เช่นผสมกับใยขนสัตว์ ใยอะคริลิกและลินิน

ผ้าโรมมัย	ผ้าขนสัตว์ ผ้าสักหลาด
ผ้าลงแป้ง	ผ้าที่ลงแป้งก่อนที่จะเอามาวางขาย เพื่อให้ผ้าเรียบ ไม่ยับและขึ้นมันบ้าง เป็นการลวงตาผู้ซื้อ สมัยก่อนมีการทำเช่นนี้มาก ปัจจุบันมีทำกันน้อย
ผ้าลอบ	ผ้าหม่นนอน หรือผ้าปูฟูกทางเมืองนาน คำว่า ลอบ หมายถึง หลบ คือคนนอนหลบเข้าไปอยู่ในผ้า ผ้าลอบนี้มีความกว้างยาวใหญ่กว่าตัวคนเพียงเล็กน้อยเป็นการประหยัดผ้า ลายผ้าเป็นลายข้าวหลามตัดทั้งผืนเล็กบางใหญ่บ้างคร่อมทับกันบ้าง เรียงเป็นแถวตรงบ้าง แยกกันบ้าง
ผ้าล่วม	ผ้าเนื้อดี บางที่ใช้ผ้าอัดสตีต ทำเป็นถุงมีหูรูด สำหรับใส่หมาก พลูหรือยาสูบ
ผ้าลอกลาย	(Tracing cloth) ผ้าบางใสหรือผ้าใยอัด (Non-wovens) ใช้วางทาบลาย แล้วลอกเขียนตาม ให้เหมือนลายนั้น
ผ้าล่องจวน	ผ้ายก มีลายที่ชาย ท้องพื้นปุม ถ้ามีริ้ว เรียกว่า ล่องจวนริ้ว
ผ้าล่องพื้น	ผ้าลายร่อง สีเป็นแถบ 3 สี ทอกันมากที่จังหวัดตรัง
ผ้าละว้า	ผ้าเนื้อหยาบ หนากว่าผ้านุ่งหม้อธรรมดา ใช้ทำยามหยาบ ๆ สำหรับคนจนใช้
ผ้าลันโลสร	ผ้าลวดลายชนิดหนึ่งจากลังกา สมัยกรุงศรีอยุธยา
ผ้าลั่ว	ผ้าแพรบางเป็นมันชนิดหนึ่ง บางทีเรียกว่า ผ้าแพรลั่ว
ผ้าลาด	ผ้าปูรองนั่ง
ผ้าลาย	ย่อมาจากคำว่า ผ้าลวดลาย หมายถึงผ้าดอก เช่นบอกว่า ผ้าลายจุด หมายถึงผ้าลายดอกเป็นจุด ๆ (ดู ผ้าดอก)

สมัยโบราณ ไทยเริ่มมีผ้าลายใช้ โดยการสั่งซื้อมาจากอินเดีย ซึ่งสตรีไทยใช้เป็นผ้านุ่งโจงกระเบนเป็นประจำ ผ้าลายชนิดนี้เป็นผ้าดอกขัดมัน กรรมวิธีคือเมื่อพิมพ์ดอกแล้วก็ลงแป้งให้แข็ง เอามาขย่ำแห้ง (ไม่ใช้น้ำผสม เพราะกลัวสีตก) ต่อไปก็ขย่ำด้วยมือ ทูบด้วยตุ่มพุก เหยียบย่ำด้วยเท้า ดึงให้ตึงแล้วเอาเบี่ยงจันขัดให้เป็นเงา การทำลวดลาย ผ้ามีอยู่ 3 วิธี คือ ถ้าทอด้วยเส้นด้ายควบเรียกว่า ลายปุม ผ้าเย็บปักเรียกว่า ลายปัก ถ้าผูกด้วย 3 กอ ไม่ดึงเสมอกัน

	เรียกว่า ลายยก
ผ้าลายขัด	(Plain weave, tabby) ผ้าทอธรรมดาคือด้ายยืนกับด้ายพุ่งขัดกัน 1 เส้น สลับ 1 เส้น เป็นมุม 90 องศา
ผ้าลายดอกหมี	ดู ผ้าลายสองลัมเข้า
ผ้าลายนอกอย่าง	ดู ผ้าพิมพ์
ผ้าลายน้ำ	(Moire) ผ้าที่รีดเป็นมันขึ้นลาย ดูคล้ายกระแสน้ำวน ผ้าชนิดนี้มักไม่ ทนต่อการซักคือ ซักไม่กี่หนก็หายมัน ผ้าที่ทอด้วยใยอะซิเตด จะทน ต่อการซักดีมาก
ผ้าลายน้ำจืด	ผ้าลาย ทำในเมืองไทยสมัยเก่า ซักน้ำเพียง 1 ครั้งหรือ 2 ครั้ง ลายก็ หลุดหายไป
ผ้าลายน้ำไหล	ผ้ายกของเมืองน่าน ทอด้วยฝ้ายแซมด้วยไหมดิน ใช้วิธีทอกลับเส้น ด้าย หรือย้อนเส้นด้าย ทำให้เกิดเป็นลายคล้ายน้ำไหล จึงเรียกว่า ลายน้ำไหล
ผ้าลายปทุม	ผ้าไหม มีลายดอกเป็นตา ๆ
ผ้าลายพริ้ว	ผ้ามีลายเป็นกระเบนจุด ประอยู่ทั่วไป
ผ้าลายร่อง	ดู ผ้าริ้ว
ผ้าลายสรรพางค์	ผ้าที่มีลวดลายตลอดทั้งผืน มีใช้กันมากในสมัยพระนารายณ์มหาราช
ผ้าลายสอง	(Twill fabrics) ผ้าทอที่ยกตะกอดด้วย 2 สลับ 1 มักทอด้วยด้ายฝ้าย เส้นโต เช่น ด้ายเบอร์ 6 ถึงเบอร์ 16 เนื้อผ้าแน่น ลายผ้าจะเห็นเป็น ร่องแยงซ้ายหรือแยงขวา อย่างเช่นผ้ายีนส์ ภาษาอังกฤษโบราณเรียกว่า Twill ซึ่งแปลว่าสอง ภาษาบาลี เรียกว่า “ทวิ” ซึ่งแปลว่า สองเหมือนกัน บางตำราบอกว่าคำว่า “Twill” มาจากชื่อแม่น้ำ ซึ่งแบ่งแดนระหว่างสกอตแลนด์กับอังกฤษ
ผ้าลายสองก้างปลา	(Herringbone twill) ผ้าลายสอง ที่ทอให้ลายร่องแยงขวากับลาย ร่องแยงซ้ายลงมาพบกัน จึงดูคล้ายก้างปลา ทางภาคอีสานและภาคเหนือเรียกว่า ผ้าลายสองลัมออก เพราะ ลายผ้าต่างออก ซึ่งตรงข้ามกับ ลายสองลัมเข้า
ผ้าลายสองลัมเข้า	(Diamond twill) ผ้าลายสอง ที่ทอให้ลายร่องมาจดกัน 2 ครั้ง ทำให้ เกิดเป็นรูปข้าวหลามตัด ผ้าลายดอกหมี ก็เรียก

ผ้าลายสองลั้มออก	ดู ผ้าลายสองก้างปลา
ผ้าลายสาน	(Basket weave) ผ้าทอด้วยยืน 2 เส้นควบ หรือ 3 เส้นควบ เมื่อเป็นผ้า จึงคล้ายกับตะกร้าสาน ผ้าชนิดนี้แปลกตาดี แต่ใช้ไม่ทนทาน เพราะมันจะยับเร็ว
ผ้าลายอย่าง	ผ้าไทย ส่งไปให้อินเดียพิมพ์ดอก ดู ผ้าพิมพ์
ผ้าลิตซ์พัสเตอร์	ผ้าดอก มักใช้ทำเป็นผ้าถุง เป็นผ้าสีก็ได้ ลายผ้าเป็นลายเขียน หรือลายพิมพ์ก็ได้
ผ้าลินิน	(Linen) ผ้าที่ทอจากใยต้น Flax
ผ้าลิน	(Leno) ผ้าโปร่งหรือผ้าตาห่าง คล้ายผ้ามุ้งหรือผ้าพันแผล มีด้ายยืนยกขึ้นซ้อนกันเป็นเกลียว และด้ายพุ่งจะสอดเข้าไปประหว่างด้ายยืนบิดซ้อนกัน ทำให้เส้นด้ายขัดกันแน่น ไม่หลวม ไม่รวน
ผ้าลูกบวบ	ผ้าชายจีวรที่ขด หรือมันให้กลมยาว แล้วพาดไว้บนบ่า หรือหนีบรักแร้ เมื่อเวลาครองผ้า
ผ้าลูกฟูก	ผ้าทอที่ใช้เส้นด้ายต่างกันทอ ทำให้เกิดเป็นลายร่อง (Bib) ห่างกันหรือเป็นลูกฟูก ผ้าลูกฟูกลอนใหญ่ที่เห็นได้ชัดคือ ผ้า Corduroy บางแห่งเรียกผ้านี้ว่า ผ้าแสงจันทร์
ผ้าลูกไม้	(Lace) ผักถัก ที่มีลายฉลุ
ผ้าเลาะเตี้ย	ผ้าเตี้ย ที่พวกเงาะทางภาคใต้ใช้ถุง
ผ้าเล็กหลก	ผ้าเนื้อดี ใช้ในสมัยสุโขทัย
ผ้าเส้น	ผ้าหน้าแคบเล็ก สำหรับเย็บหุ้มริมผ้า
ผ้าเลียน	ผ้าผิวเป็นมันบาง ไม่มีดอก ทำด้วยแพร หรือใยประดิษฐ์
ผ้าแลก	ผ้าผืน ที่ชาวบ้านทอแล้วนำไปที่ตลาด เพื่อแลกกับสินค้าอื่น (Barter) วิธีนี้ใช้กันเรื่อยมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5
ผ้าโล่	ผ้าแพรชนิดหนึ่ง เส้นไหมโปร่ง
ผ้าโลหะ	ผ้าที่ทอด้วยโลหะ ใช้ในโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อความปลอดภัยของคอนงาน มักเป็นผ้าถักด้วยโลหะ ทำเป็นถุงมือ

๖.

ผ้าผืน	ผ้าพันแผล
ผ้าอว	ผ้าใช้มุงหรือบุแคร์รี่ (คานหามมีหลังคาเป็นรูปเรือ) บางทีก็มุงด้วยกะแซง มีข้อฟ้าหางหงษ์ สำหรับเจ้านายใช้
ผ้าวัดถ	เครื่องนุ่งห่ม ผ้าทั่วไป เสื้อผ้า บางทีเขียน วัดถัง วัดถา
ผ้าวัดถาลังการณ	ผ้าใช้แต่งกาย ผ้าประดับ
ผ้าวากจิริพัสตร์	ผ้าปาน ผ้าเปลือกไม้
ผ้าวาลกัมพล	ผ้าห่ม ทำด้วยขนสัตว์
ผ้าวาลพัสตร์	ผ้าขนสัตว์
ผ้าวิกัปปิดจิวร	ผ้าที่ภิกษุผากไว้ เพื่อเป็นวินัยกรรม
ผ้าวิภูสิต	ผ้าประดับทั่วไป
ผ้าวิลาศ	ผ้าลายนอกอย่าง ซึ่งอังกฤษนำมาขาย ภาษาเปอร์เซีย เรียกว่า วิลลียัด หมายถึง ผ้าย่ำมะหวาด นั่นเอง
ผ้าเวฐน	ผ้าพันศีรษะ ผ้าโปก บางทีเขียน ผ้าเวฐนะ
ผ้าเวสต์ปอยด์	(West Point fabrics) ผ้าสีกามีมาตรฐานที่ทหารอเมริกันใช้ ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นผ้าลายสอง ทั้งด้ายยืนและด้ายพุ่งใช้ 2 เส้นควบ เพื่อให้เนื้อแน่น และทนทานยิ่งขึ้น
ผ้าไวเนลอน	(Vinylon fabrics) ผ้าใยประดิษฐ์ชนิดหนึ่ง วัตถุประสงค์ต้นตอคือ หินปูนกับถ่านโค้ก ผลิตเป็นครั้งแรกในประเทศญี่ปุ่น คุณสมบัติทั่วไปคือ ยืดและคืนตัวได้น้อย แต่ทนทานต่อกรด ด่าง ราว ทุกชนิดเท่าเทียมกับไนลอน ผ้าไวเนลอนใช้ทำเครื่องแบบนักเรียน เครื่องแบบคนงาน ทำเสื้อฝน ทำผ้าร่ม ด้ายใช้เป็นด้ายเย็บทางการแพทย์ และทำแหวนได้ดี ศัพท์วิทยาศาสตร์ของใยชนิดนี้ชื่อว่า Polyvinyl alcohol (PVA) ประเทศผู้ผลิต มักตั้งชื่อใยนี้เป็นชื่อทางการค้าของตนเองเช่น ญี่ปุ่นเรียกว่าไวเนลอน สหรัฐเรียกว่า Vinal, Vinyon เยอรมันนี้เรียกว่า Vinol ฝรั่งเศสเรียกว่า Vinylan รัสเซียเรียกว่า Vinol อิตาลีเรียกว่า Vinailon

ค.

ผ้าศัวยุยา	ผ้าที่ใช้เกี่ยวกับการนอน เช่น ผ้าเตียง ผ้าที่นอน ผ้าพูก
ผ้าสาฎก	ผ้าผืน มีเนื้อผ้าค่อนข้างหยาบ เครื่องนุ่งห่มชนิดหนึ่ง คำบาลีเขียน สาฎก
ผ้าสาถนี	ผ้าม่าน ผ้าป่าน

ผ้าศิวบัญญัติ	ผ้าโพกหัว
ผ้าศิวระบัญญัติ	ผ้าโพกหัว
ผ้าศิลปาชีพพิเศษ	ผ้าที่สมเด็จพระบรมราชินีนาถ (สิริกิติ์) ทรงอุปถัมภ์ และทรงส่งเสริม ให้ราษฎรในเขตชนบท ทำการผลิตและจำหน่ายเป็นการหารายได้ พิเศษในยามว่างงาน โดยทรงเริ่มตั้งเป็นมูลนิธิ “ส่งเสริมศิลปาชีพ พิเศษ” ขึ้นในเดือนกรกฎาคม 2519 ซึ่งได้เต็มโดรุ่งเรื่องขึ้นเป็นลำดับ จนถึงปี พ.ศ. 2524 ผ้าศิลปาชีพพิเศษ ได้ครอบคลุมไปหลายจังหวัด คือ

1. จ.ว.ประจวบคีรีขันธ์ ส่งเสริมการประดิษฐ์ดอกไม้จากผ้าไหม
ปลูกลม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้าไหม
2. จ.ว.พระนครศรีอยุธยา ส่งเสริมการทอผ้าฝ้าย และย้อมสี ที่อำเภอ
บางปะหัน อำเภอบางบาล
3. จ.ว.อ่างทอง ส่งเสริมการทอผ้าฝ้าย และย้อมสี ที่อำเภอป่าโมก
4. จ.ว.ปราจีนบุรี ส่งเสริมให้ชาวอีสานที่อพยพมาจาก จ.ว.บุรีรัมย์
ทำการทอผ้าไหมที่อำเภอตาพระยา
5. จ.ว.กาฬสินธุ์ ส่งเสริมให้สตรีชาวภูไท ทอผ้าแพรวา กับผ้ามัดหมี่
เป็นการค้าที่อำเภอคำม่วง เดิมชาวภูไท ทอใช้กันในครอบครัว
เท่านั้น
6. จ.ว.นครราชสีมา ส่งเสริมให้ราษฎรทอผ้าลวดลายและผ้าไหม ที่
อำเภอบาเจาะ อำเภอเมือง และอำเภอดากใบ
7. จ.ว.ปัตตานี ส่งเสริมให้ราษฎรทอผ้าฝ้ายด้วยกี่กระตุก และต่อมา
ได้ขยายเป็นทอผ้าไหม
8. จ.ว.เชียงใหม่ ส่งเสริมให้ทอผ้าฝ้าย แล้วตัดเย็บเป็นกระเป๋าถือ

กระเป๋าดินทาง ผ้าคลุมเตียง ผ้าตีนจก รวมทั้งการปักผ้า ที่
อำเภอสันป่าตอง อำเภอแม่แจ่ม

9. จ.ว.เชียงราย ส่งเสริมให้ชาวอีสานอพยพปลูกหม่อน เลี้ยงไหม
ทอผ้าไหม

10. จ.ว.แพร่ ส่งเสริมให้ทอผ้าจาก ที่อำเภอลอง

11. จ.ว.ราชบุรี ส่งเสริมให้ทอผ้าจาก ที่อำเภอคูบัว

ผ้าเคียรเพชร

ผ้าเศษ

ผ้าโพกศีรษะ

(Remnants) หมายถึง เศษผ้า ซึ่งเป็นผ้าที่ผลิตผิดมาตรฐาน โรงงาน
ผู้ผลิตไม่กล้านำออกขายในตลาดทั่วไป เพราะกลัวเสียชื่อ จึงซ่งกิไล-
ขายเหมาเป็นเศษผ้าให้แก่พ่อค้าในราคาถูก

ผ้าเหล่านี้ได้แก่ผ้าที่มีตำหนิต่าง ๆ เช่น เส้นด้ายหลุดลุ่ย เส้น
ด้ายคราก ทำให้เนื้อผ้าย้วย เส้นด้ายบางเส้นเป็นปมใหญ่ สีของผ้า
ไม่เท่ากัน ลวดลายผ้าเลอะเทอะ ผ้าเป็นผ้าปลายไม้ (ดู ผ้าปลายไม้)
เป็นต้น

ส.

ผ้าสัง

ผ้ากางเกงที่คนลาวใช้ ถ้าเป็นกางเกงขาสั้น เรียกว่า ผ้าสังก้อม ผ้า
สังขาเก๊ะ ถ้าเป็นกางเกงขายาว หรือกางเกงฝรั่ง เรียกว่า ผ้าสังยาม
หรือผ้าสังหรั่ง

ผ้าสกุลบฏ

ผ้าเนื้อหยาบ

ผ้าสนับเพลา

ผ้าฝ้าย ตัดเป็นกางเกงขาสั้น ยาวเพียงครึ่งน่อง ถ้าไม่มีเชิง (ปล่อย
ชายกางเกงไว้) เรียกว่า ผ้าสนับเพลาเชิงลอย ถ้าเติมชายกางเกง
ด้วยผ้าหนาแข็ง ที่พับขาได้เรียกว่า ผ้าสนับเพลาเชิงงอน พวกเล่น
บะคาหรือเล่นโยน มักนุ่งผ้าชนิดนี้

ผ้าสนอบ

ผ้าทั่วไปใช้ตัดเสื้อ สมัยกรุงศรีอยุธยา ถ้ามีลวดลาย เรียกว่า ผ้า-
สนอบลาย

ผ้าสาฎิกะ

ผ้าเสื้อคลุม ผ้าทั่วไป บางที่เรียก ผ้าสาฎิกะ

ผ้าสบง

ผ้าสำหรับพระสงฆ์นุ่ง เป็นผ้าสี่เหลี่ยม ขนาดกว้างประมาณ 1 เมตร
ยาว 2 เมตร พอนุ่งให้ข้างบนปิดสะดือ ข้างล่างคลุมครึ่งแข้ง ม้วนชาย
เข้ามาได้ไม่หลุดเมื่อเดินผ้านี้บางที่เรียกว่า ผ้าอันตราวาสก ผ้าอันตรา-
วาสก

ผ้าสักหลาด	ผ้าทอด้วยขนสัตว์อย่างดี ภาษาเปอร์เซียเรียกว่า Sakalat หมายถึง ผ้าหน้ากว้างอย่างดีเนื้อหนา ผ้าสักหลาดส่วนมากมักทอด้วยขนแกะ เพราะมีมากและหาง่ายในไทย บางทีเรียกว่า ผ้าไหมพรม (ดู ผ้า- ไหมพรม)
ผ้าสังฆาฏี	ผ้าคลุมกันหนาว ที่พระเจ้าทาบบนจีวร
ผ้าสังเวียน	ผ้าถุงทั่วไป
ผ้าสัปทน	ผ้าชนิดใช้ทำร่ม มักเป็นผ้าแพร แสดงยศของขุนนางผู้ใช้ร่มนั้น บางที เขียนผ้าสัปประทนต์
ผ้าสัมมะรส	ผ้ายกขาวเชิงทอง ใช้ในพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ของข้าราชการเมือง- นครฯ
ผ้าสาณ	ผ้าหยาบ ผ้าปาน ผ้าลินิน
ผ้าสาณี	ผ้ามัน ผ้าฉาก
ผ้าสำน	ผ้าขนสัตว์ ผ้าเปลือกไม้ เปอร์เซียก็เรียกว่า Shal ทอด้วยขนอูฐปนไหม ต่อมาทอด้วยขนแกะ หรือขนสัตว์ชนิดอื่นปนไหมหรือฝ้าย ผ้าสำนมีลักษณะคล้ายคลึงกับผ้ากำมะหลิดมาก คือวัดฤดูบที่ ใช้ทอ ก็เป็นวัดฤดูบชนิดเดียวกัน เป็นแต่พลิกแพลงการทอไปบ้าง เลยทำให้มีการเรียกชื่อผ้าสำนกับผ้ากำมะหลิดปนกันไปบ้าง
ผ้าสำนสุรัต	ผ้าสำน ทอที่เมืองสุรัต
ผ้าสาม	ผ้าหน้าแคบ เย็บทาบที่อกเสื้อ สำหรับเจาะรังคุดม และเย็บติดคุดม
ผ้าสาย	ผ้ากระโปรงยาวที่ผู้หญิงนุ่ง ทำให้ชายผ้าหนัก เวลาเดิน ชายกระโปรง จะสะบัดสายไปมา
ผ้าสายนาฬิกา	ผ้าหน้าแคบเล็ก ใช้สำหรับนาฬิกาข้อมือ ปัจจุบัน ใช้วัสดุอื่นแทน เช่น หน้าแท้ หนังเทียม และโลหะ เป็นต้น เพราะแข็งแรงและไม่อมเหงื่อ
ผ้าสายบัว	ผ้ามีลายเป็นทางยาวคล้ายสายบัว ทอกันมากที่โคราช เรียกว่า ผ้า สายบัว 4 คืบ หน้าเก็บ ส่งมาขายยังกรุงศรีอยุธยา
ผ้าสายพาน	ผ้าเพื่อกิจการอุตสาหกรรม เป็นผ้าใบเนื้อแน่นและหนา มักทำจาก ไนลอน ใช้ทำสายพานเครื่องจักร
ผ้าสายสะพาน	ผ้าแพรริบบิ้นยาว มีหลายสี ให้ทำสายสะพายเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ห้อยคอเจียงป้า

ผ้าสมณจีวร

ผ้าสมปัก

ผ้าจีวรที่พระอุปัชฌาย์มอบให้ ในวันบวช

ผ้านุ่งของพวกขุนนาง ตามตำแหน่งต่าง ๆ ใช้เป็นเครื่องแบบมาก่อน สมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งใช้ได้เฉพาะเวลาเข้าเฝ้าหรือในพระราชพิธีเท่านั้น

ผ้านี้ทอด้วยไหมเปลาะ กลางพื้นผ้าเป็นสีและลวดลายสีต่าง ๆ เช่น ลายสมปักปุม ซึ่งถือว่าเป็นลายเยี่ยมที่สุด ลายสมปักล่องจวน ซึ่งเป็นลายรอบยาวของผ้าและยังมีสมปักลาย กับ สมปักริ้ว อันเป็นผ้าสามัญ ที่พวกเจ้ากรม ปลัดกรมนุ่งเท่านั้น มิใช่เป็นของขุนนางชั้นผู้ใหญ่

ผ้าสมปักนี้ บางที่เรียกว่า ผ้าสองปัก ผ้าถมปัก

ผ้าสมุดลายปัก

ผ้าใช้รองพระคัมภีร์โบราณ สมัยสุโขทัย

ผ้าสยนะ

ผ้าที่นอน

ผ้าสราสยะ

ผ้าลวดลายชนิดหนึ่งจากลังกา สมัยกรุงศรีอยุธยา

ผ้าสละปะตุน

ผ้าไหมชนิดหนึ่ง จากเมืองสุลึบัตัมในอินเดี๋ย สลักปักตุนก็เรียก

ผ้าสวิง

ผ้าดินบาง ทำเป็นสวิง ใช้ดักจับปลา หรือจับแมลง

ผ้าสะตึง

ผ้าที่ใช้ชึงกับสะตึงไม้แบบ เพื่อถ่ายแก่การเย็บหรือปัก

ผ้าสะตึงริงไหม

ผ้าไหมที่ใช้ชึงตรงกับสะตึง เพื่อถ่ายแก่การเย็บหรือถัก

ผ้าสะไบ

ผ้าบาง สำหรับผู้หญิงห่ม มักมีสีขาว ผ้าที่ห่มเฉียงป่า

ผ้าสะไบจะจิบ

ผ้าสะไบ จีบด้วยไม้บางยาวหลายอัน คล้ายไม้บรรทัด

ผ้าสะปันแก้ว

(Spun-glass, Fiberglass) ผ้าใยแก้ว ทำจากแก้ว ซึ่งสามารถเป่าออกมากเป็นเส้นใยได้ ผ้าชนิดนี้ทนทานต่อสารเคมี ทนต่อการเสียดสี การผุเปื่อย และทนความร้อนได้ถึง 800 องศาเซนติเกรด ให้ทำผ้าม่าน ผ้าปูโต๊ะ กระเป๋าเดินทาง ผ้าใบบังแดด กระโจม องค์การนาซาของสหรัฐใช้ผ้านี้ในยานอวกาศทั่วไป

ผ้าสะแปนเด็กซ์

(Spandex) ผ้ายืดชนิดหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะสมบัติคล้ายยางยืด แต่ดีกว่า ยางยืดมาก คือยืดและคืนตัวได้ 500% แข็งแรงและเบากว่ายางยืดมาก ผ้าชนิดนี้อาจนำมาทำสะเตย์ (Stays) ใช้รัดอกและหน้าท้องของสตรีเพื่อให้มีรูปทรงงาม ใช้ทำเข็มขัด ทำบราเซียร์ ทำเข็มขัดหัว ฯลฯ

ผ้าสะลี

ผ้าสะแปนเด็กซ์ ทำจากโพลียูรีเทน (Polyurethane) ซึ่งเยอรมันนี้เป็นประเทศแรกที่เกิดทำขึ้นมา ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2

ผ้าสะอิ่ง

ผ้าที่นอน ภาษาทางภาคเหนือ

266

ผ้าทำเป็นสายรัดเอวของผู้หญิง สะเอง ก็เรียก

HC 375

ผ้าสายไหม	ผ้าไหมเทียม ใช้หุ้มสายไฟฟ้าขนาดเล็ก ปัจจุบันเกือบไม่มีที่ใช้แล้ว
ผ้าสาลี	ผ้ามาจากเมืองไพศาลีในอินเดีย มาถึงเมืองไทยสมัยสุโขทัย
ผ้าสาลู	(lawn) ผ้าประเภทบาง เนื้อผ้าค่อนข้างโปร่ง มักทำจากใยโพลีเอสเตอร์ผสมกับฝ้าย เมื่อทอแล้วก็ฟอกขาวแล้วเอาไปพิมพ์ดอก เหมาะสำหรับทำเสื้อชั้นนอกครึ่งท่อนของสตรี
ผ้าสาหรี	(Saree) ผ้าบางโปร่งใส ทอด้วยด้ายฝ้ายเบอร์ 80-100 ซึ่งเล็กมาก หายาก ราคาแพง ปัจจุบัน จึงมักทอด้วยไหม หรือด้ายพิลาเมนต์สังเคราะห์ ผ้าชนิดนี้เป็นผ้าประจำชาติของหญิงอินเดีย ใช้ห่มทับเสื้อชั้นนอก และคล้องเฉียงบ่า
ผ้าสำรด	ดู ผ้าแฝง
ผ้าสำเร็จรูป	ผ้าที่ตัดเย็บเป็นเสื้อผ้าสำเร็จรูป (Ready-made) ซื้อมาสวมใส่ได้ทันที ราคาถูกกว่าซื้อผ้ามาจ้างให้ช่างตัดเย็บ (Order-made)
ผ้าสาลี	ผ้าทอหนา ถูกตะกวยผิวผ้าด้านใน ทำให้ผิวผ้าฟูขึ้น นุ่มนิ่มคล้ายสาลี จึงเรียกว่า ผ้าสาลีใช้ทำเสื้อกันหนาวอบอุ่นดี
ผ้าสังคิวรรณ	ผ้าที่มีผู้ถวายแก่พระพุทธเจ้าเป็นครั้งสุดท้าย ก่อนนิพพาน
ผ้าสิ้น	คือ ผ้าสิ้น
ผ้าสี	ผ้าที่ย้อมเป็นสีต่าง ๆ สมัยโบราณ การย้อมสีฟ้านั้น ใช้วัสดุย้อมจากธรรมชาติ คือ ต้นไม้ แทบทั้งสิ้น ซึ่งได้แก่ รากไม้ แก่นไม้ เปลือกไม้ ลูกไม้ ใบไม้ ดอกไม้ เกสรไม้ เป็นต้น ดังเช่นตัวอย่าง สีกลักหรือกากี ย้อมด้วย แก่นขนุน สีกากี ย้อมด้วย เปลือกไม้เบนหนาม หรือขมิ้นชันและใบสัก สีกากีแกมเขียว ย้อมด้วย แก่นขนุนและเปลือกเพกา ใบสมอป่า สีเขียวแก่ ย้อมด้วย เปลือกสมอกับใบสมอ สีเขียวทองอ่อน ย้อมด้วย ใบสับปะรดอ่อนกับน้ำมะนาว หรือน้ำมะกรูด สีเขียวอ่อน ย้อมด้วย ใบแค สีคราม ย้อมด้วย รากและใบต้นคราม ปูนขาว น้ำท่า สีจำปา ย้อมด้วย ดอกคำฝอย สีดำ ย้อมด้วยผลสมอแห้งกับเปลือกและใบเบน หรือเปลือกและใบสมอ

หรือผลสีฟัน หรือผลมะเกลืออ่อนกับใบกะเม็ง และรากชะพลู
สีแดง ย้อมด้วย รากยอป่า ต้นมะไฟป่า ผสมน้ำมันปลา น้ำมันหมู
และน้ำมันเบ็ดกะพงลาย หรือต่างไม้เหมือด 3 ส่วน น้ำมันปลา
1 ส่วนและรากยอป่า หรือผลค้ำแฝดและรากยอ

สีแดงยอ ย้อมด้วย เปลือกสมอ

สีนวล ย้อมด้วย รากยอป่า

สีไพล ย้อมด้วย แก่นยอป่า

สีแดง ย้อมด้วย ผลเสด หรือผลและใบเสด

สีเหลือง ย้อมด้วย หัวขมิ้นสวน หรือหัวขมิ้นกับใบฝรั่ง หรือรากยอป่า
หรือแก่นแกแลหรือแก่นขนุน หรือหัวขมิ้นกับลูกมะตายน ลูก
มะแฝด และต่างไม้สะแก

สีเหลืองแก่ ย้อมด้วย แก่นขนุน

สีเหลืองอ่อน ย้อมด้วย แก่นแกแล หรือ รากไม้ยอป่ากับผิวมะกรูด
หรือเปลือกไม้นมแมว

ผ้าสีนี้ คนไทยสมัยเก่าถือกันว่า ผ้าสีนั้น ๆ ถ้าสวมใส่ในวันนั้น ๆ

ก็จะเป็นมงคลเช่น

วันอาทิตย์ สวมใส่เสื้อผ้า สีแดง

วันจันทร์ สวมใส่เสื้อผ้า สีขาวนวล

วันอังคาร สวมใส่เสื้อผ้า สีชมพู

วันพุธ สวมใส่เสื้อผ้า สีเขียว

วันพฤหัสบดี สวมใส่เสื้อผ้า สีเหลืองอ่อน

วันศุกร์ สวมใส่เสื้อผ้า สีฟ้าอ่อน

วันเสาร์ สวมใส่เสื้อผ้า สีดำ

ผ้าสี

ผ้า 4 ชั้น ของภิกษุสงฆ์ อยู่ในจำพวกบริวาร 8 (ของใช้ 8 อย่าง
ซึ่งพระสงฆ์จะต้องมีไว้ใช้ประจำ) ผ้า 4 ชั้นนี้ คือ

ผ้าสบง (Loin cloth) ใช้นุ่ง

ผ้าจีวร (Outer garment) ใช้นุ่งคลุมตัว

ผ้าสังฆาฏิ (Shoulder seart) ใช้นุ่งกันหนาว ห่มซ้อนกับจีวร

ผ้าประคดเอว (Cloth girdle) ใช้นุ่งรัดเอวแทนเข็มขัด

ผ้าสีข้างควาย	ผ้าเก่า ๆ สีมอ เป็นผ้าแล้วไม่มีราคา เรียกกันในสมัยกรุงศรีอยุธยา
ผ้าสีจันทน์	ผ้าสีขาวแดง
ผ้าสุ	ผ้าที่ขัดด้วยน้ำร้อน เพื่อให้สิ่งสกปรกหลุดออกได้ง่าย
ผ้าสุจหนี่	ผ้าสำหรับปูอาสนะ มีลายปักตามขอบริมผ้า ภาษามะลายู เรียกว่า Suji คือผ้าปักภาษาเปอร์เซีย เรียกว่า Suzani คือผ้ารวมใช้ปูเป็นพรมหรือผ้าปักดอก
ผ้าสุด	ผ้ามุ้ง ภาษาทางเมืองเขียงรุ่ง
ผ้าสุตตมัย	ผ้าลัดเป็นตาข่าย
ผ้าสุกำ	ผ้าขาวใช้แต่งศพ สุกรำ หรือสุกรรรม์ก็เรียก
ผ้าสุกุลพัสตร์	ผ้าขาวเนื้อละเอียดชนิดดี ใช้ในสมัยสุโขทัย
ผ้าสุจจะนี่	ผ้าปูที่นอน คำนี้เลื่อนมาจากคำ ผ้าสุจหนี่
ผ้าสุพรรณพัสตร์	ผ้าลายทอง ใช้ดินทองเป็นด้ายพุ่ง ทอกลับกับด้ายยืนซึ่งเป็นสีอื่น ทำให้เป็นผ้าทองเหลืองขาว เหลืองแดง เหลืองม่วง เป็นสี ๆ ไป คำนี้ บางทีเรียก ผ้าสุวรรณพัสตร์
ผ้าสุรุมุฏฏ	ผ้าที่ราชทูตส่งกานำมาถวายเป็นพุทธบูชาแต่พระพุทธรบาท สมัยกรุงศรีอยุธยา
ผ้าสุหรัต	ผ้าลายจากเมืองสุหรัต แคว้นคชราตในอินเดีย ซึ่งคล้ายผ้ากุสะหรัต-เดิม ที่เสื่อมไป จึงหันมานิยมผ้าสุหรัตแทน

ท.

ผ้าหนง	ผ้าเนื้อดีชนิดหนึ่ง สมัยสุโขทัย
ผ้าหน้ง	ผ้าที่ทำจากหนังสัตว์ คือเอาหนังสัตว์มาขูดเนื้อออกแล้วตากแห้ง เสร็จแล้วก็ฟอก และตัดเย็บเป็นสิ่งทอ
ผ้าหน้งกลับ	(Suede) ผ้าทอหรือถัก ซึ่งผิวผ้าด้านหน้านุ่มและฟู (เช่นเดียวกับรองเท้าหนังกลับ) ส่วนด้านหลังเป็นมัน ใช้ทำเสื่อกีฬา ถุงมือ ผ้าเช็ดถู ฯลฯ
ผ้าหน้งไก่อ	ผ้าแพรชนิดหนึ่ง มีใช้ทั่วไปตั้งแต่สมัยอยุธยา ทำด้วยด้ายไหมไขปลา (Nep) จึงทำให้ผิวผ้าเป็นหนังไก่อ มีหลายชนิด เช่นผ้าหน้งไก่อ่น ผ้าหน้งไก่อ้ง
ผ้าหน้งฉลาม	(Shark skin) ผ้าทอแบบลายสอง ยกตะกอ 2/2 (ด้ายยืนกับด้ายพุ่ง

	ขัดกัน 2 เส้น ต่อ 2 เส้น) ทำให้เห็นลายได้ชัดคล้ายหนังฉลาม ใช้ตัดเสื้อกางเกงชุด แพร่หลายมาก เมื่อก่อนสมัยสงครามโลกครั้งที่ 2 เล็กน้อย
ผ้าขนอนผืนเสื้อ	ดู ผ้าเชอนี๋ย
ผ้าหน้าแคบ	(Narrow fabrics) ผ้าที่มีหน้าแคบ ใช้ทำแถบเล็ก ๆ ติดที่คอเสื้อ หรือติดที่ผ้าเพื่อแจ้งตรา ยี่ห้อ คุณลักษณะของเสื้อหรือผ้านั้น ๆ ดู ผ้าเทพ
ผ้าหนามขนุน	ผ้าแพรชนิดหนึ่ง เนื้อยืดหยุ่นได้ ลักษณะเป็นปมเล็ก ๆ ทั้งผืน มักใช้เป็นผ้าคาดเอว ทับเสื้อชั้นนอกของพวกขุนนางและเจ้านาย
ผ้าห่ม	(Blanket) ผ้าที่ใช้ห่มนอนมี 2 ประเภท คือผ้าวม (ดู ผ้าวม) กับผ้าทอ ผ้าห่มทอมี 3 ชนิดคือ ก. ผ้าทอตะกุก เป็นผ้าทอด้วยด้ายเส้นโต ใช้ด้ายผ้าทอหรือด้ายเรยอน ทอก็ได้ แต่มักใช้ด้ายเรยอน เพราะราคาไม่แพง และเหนียวกว่าด้ายฝ้าย เมื่อทอแล้วก็ใช้เครื่องจักรตะกุกผิวผ้าให้มีขนฟู ข. ผ้าขนหนูหนา ขนาดใหญ่ มีลวดลายสวยงาม ค. ผ้าทอด้วยด้ายสักหลาด หรือด้ายไหมพรมสังเคราะห์ มีลวดลายแปลก ๆ
ผ้าห่มคอง	ผ้าเฉียงป่า ของพระสงฆ์
ผ้าห่มตันโพธิ์	ผ้าสีเหลืองผืนใหญ่ เอาไปพันรอบต้นโพธิ์ตอนล่าง ซึ่งถือกันว่าเป็นต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์ในพุทธศาสนา เพราะพระพุทธเจ้าทรงตรัสรู้ใต้ต้นโพธิ์นั่นเอง ผ้าเหลืองนี้จะปลดออกไม่ได้ จะต้องปล่อยให้เปื่อยขาดไปเอง
ผ้าห่มพวย	ดู ผ้าพวย
ผ้าหมวก	ผ้าที่ใช้ทำหมวก เป็นผ้าทำจากใยอะไรก็ได้ มีสีหรือลวดลายอะไรก็ได้ หมวกบางชนิดทำด้วยวัสดุแข็ง เช่นหมวกทรงสูง (Top - hat) ก็บุด้วยผ้าสีดำหมวกปริญญาบุด้วยผ้าสีดำ หมวกกะโล่บุด้วยผ้าสีขาวหรือสีน้ำตาล หมวกทหารรักษาพระองค์บุด้วยผ้าสีพิเศษสวยงาม
ผ้าหมวกหูกกระต่าย	ผ้าฝ้ายสีแดง คล้ายผ้าโพก มีชายที่ปกหูทั้ง 2 ข้าง
ผ้าหมอน	ผ้ารูปถุง ยัดนุ่นหรือวัสดุอื่นอย่างอื่น ทำเป็นหมอนหนุนหัว หมอนข้าง หมอนขวาน (หมอนรูปสามเหลี่ยม) หมอนอิง ฯลฯ

ผ้าหมอนเข็ม	ผ้าใช้หุ้มนุ่น ทำหมอนเล็ก ๆ สำหรับปักเข็มนานาชาติ เพื่อสะดวก แก่การเก็บเข็มและนำออกมาใช้ ผ้าเป็นผ้าสีหรือมีลวดลายก็ได้ แต่ เนื้อผ้าต้องทอแน่นเพื่อความทนทาน
ผ้าหมั้น	ผ้าแถบชั้นเล็ก ๆ ซุบน้ำมันยาง ใช้อุดยาเรือ
ผ้าหี่	ผ้าพื้นขาวปักด้วยด้ายเป็นลวดลาย
ผ้าหลงตัวน	ผ้าโปกศึรชะ เป็นผ้าไหมกำมะหี่ ปักอย่างสวยงาม ประกอบด้วย เส้นทองสลับ มีใช้ในสมัยพระเจ้าเอกทัศน์
ผ้าหลังม้า	ในปี พ.ศ. 2305 ไทยส่งราชทูตไปเมืองจีน สมัยพระเจ้าเฉิงหลง ราชวงศ์เฉิง จีนเห็นราชทูตไทยใช้ผ้าชนิดนี้ จึงเรียกชื่อว่า ผ้าหลงตัวน ผ้าสีเหลี่ยมใหญ่ ผืนผ้าหนา สำหรับปูบนหลังม้า แล้วจึงวางอานม้า ทับบนผ้านี้ ผ้าหลังม้า มีลายสวยงาม มีไว้รองอานม้าเพื่อมิให้ม้าเจ็บ- หลัง และเพื่อความสง่างามของผู้นั่งบนหลังม้า
ผ้าหวัดรายปี	ผ้าที่พระเจ้าแผ่นดิน ทรงปูนบำเหน็จรางวัลให้แก่ข้าราชการที่ทำ ความดี ความชอบปีละครั้ง สมัยรัชกาลที่ 5
ผ้าหลิน	ผ้าแพรเลียนเป็นมัน จากเมืองจีน
ผ้าหลืบ	ผ้าผืนยาว ใช้ทำหลิบนากละคร หลืบนี้มีหลายผืน ห้อยจากเพดาน มาถึงพื้นซ้อนเหลื่อมกันเป็นชั้น ๆ
ผ้าหล่านก้อน	ผ้าเนื้อละเอียด มีใช้ในสมัยอ้ายลาว
ผ้าหัตวี	(อัครวี) ภาษาเปอร์เซียว่า “Lzar” แปลว่ากางเกงขายาวหูรูด แต่ ในไทยหมายถึง ผ้าแพรริ้วชนิดหนึ่ง
ผ้าห่มคัมภีร์	ผ้าที่ใช้ห่อสิ่งที่มีค่าทางประวัติศาสตร์ เช่นห่อคัมภีร์ไบเบิล และสมุด ข่อยต่าง ๆ เป็นผ้ามีลวดลายสวยงาม ราคาแพง เพื่อเชิดชูสิ่งที่มีค่า เหล่านั้น
ผ้าห้อยหอ	ผ้าที่เจ้าบ่าวนุ่งเวลาอาบน้ำ ในผ้านั้นมีเงินรางวัลให้แก่ผู้นำไปซักด้วย
ผ้าหางกระรอก	ผ้าทอด้วยฝ้ายหรือไหมสีต่าง ๆ โดยใช้ด้ายหลายเส้นพันเป็นเกลียว เสียก่อน มีไขกันมากทางภาคใต้
ผ้าหางว่าว	ผ้าแถบยาว ใช้ติดหางว่าว เพื่อถ่วงตัวว่าว และเพื่อสวยงาม เช่น ว่าวแมงดา ว่าวปักเป้า ซึ่งมีหาง 1 หาง ยาวประมาณ 4-5 ศอก ว่าวตุ้ยตุ้ยมี 2 หางหรือ 4 หาง

ผ้าหาดเสี้ยว	ผ้าทที่บ้านหาดเสี้ยว อำเภอศรีสัชนาลัย จ.ว.สุโขทัย ซึ่งเป็นแหล่งทอผ้าใหญ่ที่สุดในอำเภอศรีสัชนาลัย ผ้าที่ทอเป็นผ้าพื้นเมือง ผ้ายกดอกและผ้ามัดหมี่อันมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป
ผ้าเหลือง	1. ผ้าย้อมสีเหลือง สำหรับภิกษุสามเณรใช้ 2. ผ้าสีเหลือง ผิวผ้าทั้ง 2 ด้านมีขนฟู ใช้ขัดเช็ดแว่นตา เช็ดถูตัวถังรถ
ผ้าเหลืองหม่น	ผ้าย้อมเป็นสีเหลืองหม่นด้วยรสฝาดของเปลือกไม้ หมายถึงผ้าเหลืองสำหรับพระภิกษุใช้สมัยพระพุทธเจ้าทรงมีชีวิตรอยู่
ผ้าไหมด	ผ้าทอด้วยเส้นกระดาษทอกับไหมสีต่าง ๆ ซึ่งเรียกชื่อผ้าตามสีไหม เช่นไหมดเหลือง ไหมดแดง ไหมดเขียว ต่อมาใช้กระดาษทอพันเส้นไหมทอกับไหมสีเป็นลายเหมือนแพรลายทอง ถ้าทำจากอินเดียเรียก ไหมดเทศ ถ้าทำจากญี่ปุ่นเรียกไหมดญี่ปุ่น
ผ้าโหยด	ดู ผ้าโปด
ผ้าแห่่ง	ผ้าขาวบาง ใช้จับปลา โดยลากไปมาคล้ายลากอวน
ผ้าไหม	ผ้าทอจากเส้นไหม เส้นไหมได้จากตัวไหม ซึ่งให้ใยไหมเป็นเงางามมาก และเหนียวพอที่จะเอามาทอเป็นผ้าไหมได้

จีนเป็นชาติแรกที่พบไหมและนำมาใช้ทอเป็นผ้า คือเมื่อ 2640 ปีก่อนคริสต์กาล จักรพรรดิหวังตี้ทรงเห็นว่า ต้นหม่อนซึ่งปลูกไว้ดูเล่นในอุทยานมีใบพรุณไปหมด จึงให้พระมเหสีไปตรวจดู พระนางทรงพิจารณาเห็นว่า มีหนอนขากำลังกินใบหม่อนอยู่ และมีใยเป็นมันอยู่รอบตัวมัน จึงทรงเอาตัวหนอน (ดักแด้) เข้าวังเพื่อศึกษาดู วันหนึ่งบังเอิญรังดักแด้รังหนึ่งตกลงไปในถ้วยน้ำชาทรงเห็นเส้นไหมเป็นเงาสวยงามแยกตัวออกจากตัวดักแด้

จากเหตุการณ์นี้ ไหมจึงถูกค้นพบ และต่อมาอีกหลายศตวรรษ สิ่งทอไหมก็ได้แพร่หลายไปทั่วโลก

คุณความดีของพระมเหสีของจักรพรรดิหวังตี้ (ชื่อพระนาง ง่วนฮุยหรือศรีลินศรี) เป็นที่ยอมรับของคนจีนทั่วไป ซึ่งให้ฉายาพระองค์ว่าเป็น “เจ้าแม่สายไหม” และมีการเซ่นไหว้เป็นประเพณีประจำปีสืบต่อ ๆ กันมา

ผ้าไหมคำ	ผ้าไหมที่ควบด้วยทองแล่ง หรือกระดาษทอง บางทีเรียกว่า ดิ้นทอง ถ้าควบด้วยเงินแล่ง เรียกว่า ดิ้นเงิน
ผ้าไหมจู้รี	ผ้าไหมเทียมชนิดหนึ่ง ทำจากเรยอน ญี่ปุ่นส่งมาขายมาก ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 เล็กน้อย
ผ้าไหมตัน	ผ้าไหมที่ทอด้วยหัวไหม คือเส้นไหมที่สาวออกจากตัวไหมเป็นครั้งแรก (สาวไหมเปลือกนอก) ซึ่งจะมีสีเหลืองอมแสด ขรุขระไม่เรียบและหยาบ ผ้าที่ทอจะหนาและหนัก ถือกันว่าเป็นเกรด 3 ผ้านี้บางทีเรียกว่า ผ้าไหมหลีบ
ผ้าไหมทอง	ผ้าที่ทอด้วยเส้นไหมควบด้วยแล่งทอง หรือกระดาษทอง
ผ้าไหมเทียม	ผ้าที่ทอด้วยเส้นใยเทียมไหม เช่น เรยอน ไนลอน ซีนอน (chinon) ฯลฯ
ผ้าไหมน้อย	ผ้าไหมที่ทอด้วยเส้นไหมละเอียดเป็นเงาสวยงาม เนื้อผ้าแน่น เส้นไหมที่สาวออกมานั้น เขาสาวจากใยไหมที่อยู่ในรังลึกเข้าไป ถือว่าเป็นไหมเกรด 1
ผ้าไหมเบญจพรรณ	ผ้าไหม มีหลายสี
ผ้าไหมป่า	(Tussah) ผ้าทอจากไหมธรรมชาติ ซึ่งมีใยสั้นหยาบ มีสีน้ำตาล ไม่ขาวเป็นเงา งามเหมือนไหมเลี้ยง ผ้าเป็นผ้าเนื้อหยาบ เพราะเส้นด้ายไม่เรียบไม่สม่ำเสมอ มีปมป้อยู่ทั่วไป ไหมป่านี้ มีชื่อเรียกเพี้ยนต่างกันไป เช่นเรียกว่า Tussa, Tussue Talar Tussar, Tissore
ผ้าไหมพรม	ผ้าที่ทอด้วยด้ายขนสัตว์ใยขาว ซึ่งมักเป็นขนแกะ ปัจจุบันมักใช้ด้ายใยสังเคราะห์แทน เช่นด้ายอะคริลิค (Acrylic)
ผ้าไหมฟอก	(De-gummed silk) ผ้าไหมที่ต้มเอากาวออกจากเส้นไหมแล้ว
ผ้าไหมยกดอก	(Brocade) ผ้าไหมที่ทอยกดอกสวยงาม เริ่มทอในศตวรรษที่ 16 คำว่า โบว์เคด มาจากคำสเปนว่า “Brocado” ซึ่งมีรากศัพท์จากคำลาตินว่า “Brocare” อันแปลว่า ลวดลาย ฝรั่งเศสมีคำว่า “Brocam” ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน ผ้าโบรเคดที่เห็นได้ง่าย ก็คือ ผ้าที่เอามาทำกางเกงแพรจีน ซึ่งมีราคาแพงมาก ปัจจุบัน จึงมักใช้เส้นฟีลบาเมนที่ไนลอนทอแทนไหม ซึ่งมีราคาถูกกว่าไหมแท้

ผ้าไหมลวด	ดู ผ้าไหมลาว
ผ้าไหมลาว	ผ้าไหมที่ทอด้วยเส้นไหมคุณภาพเกรด 2 เนื้อผ้าหนา แข็งและหยาบกว่าผ้าไหมน้อย เส้นไหมที่สาวออกมานั้น เขาสาวตั้งแต่หัวไหมเรื่อยไปจนถึงใยในรังไหมเล็ก ผ้านี้บางที่เรียกว่า ผ้าไหมลวด
ผ้าไหมสับปะรด	ผ้าที่ทอด้วยเส้นด้ายจากต้นสับปะรดเทศ หมวกที่สานด้วยด้ายชนิดนี้ก็เรียกว่า หมวกไหมสับปะรด
ผ้าไหมหลีบ	ดู ผ้าไหมตัน
ผ้าไหว	ก. ผ้าที่เจ้าบ่าวนำไปมอบให้ผู้ใหญ่ของเจ้าสาว ในพิธีแต่งงาน ข. ผ้าที่เจ้าสาวจัดให้เจ้าบ่าวนุ่ง เวลาชักหน้าแล้วผลัดผ้า เอาไปไว้ที่เรือนหอในผ้ามีเงินหรือของมีค่า เพื่อให้เป็นรางวัลแก่ผู้นำไปชัก
ผ้าไหวผี	ผ้าขาวที่เจ้าบ่าวขนไปมอบที่บ้านเจ้าสาว พร้อมกับขันหมากเพื่อมอบส่งทางจิตให้แก่บิดา มารดา หรือปู่ย่าตายายที่ตายไปแล้ว ผ้าขาวนี้เรียกว่า ผ้าไหวผี เมื่อเสร็จการมงคลแล้ว ผู้ปกครองฝ่ายหญิงก็เอาผ้าไหวผีนี้ ตัดเย็บและย้อมเป็นสบงจีวร ถวายพระวงษ์ต่อไป
อ.	
ผ้าอกลจีวร	ผ้าจีวร ที่ทายกถวายแก่ภิกษุสงฆ์ นอกฤดูกาล
ผ้าอติเรกจีวร	ผ้าที่เกินกว่าที่พระพุทธเจ้าทรงบัญญัติให้พระมีไว้
ผ้าอนามัย	ผ้าสะอาดมีสีขาว ผ่านกรรมวิธีฆ่าเชื้อโรคแล้ว เช่น ผ้าเย็น ผ้าซับหน้าซับเหงื่อ ผ้าซับอวัยวะบางส่วนของสตรี ผ้าอนามัยทำจากฝ้ายและเรยอนเป็นส่วนใหญ่ เพราะดูดซับได้ดีกว่าใยอื่นใดและเป็นทั้งผ้าทอ และผ้าใยอัด
ผ้าอนุวาท	ผ้าตาม ผ้าทาบตามริมผ้า
ผ้าอบ	ผ้าที่อบด้วยเครื่องหอม ผ้าร่าก็เรียก
ผ้าอวน	ผ้าถัก ตาห่างหรือตาถี่ แล้วแต่จะใช้จับปลาใหญ่หรือปลาลึก
ผ้าออกซ์ฟอร์ด	(Oxford fabrics) ผ้าฝ้ายนุ่มนิ่ม ทอด้วยด้ายยืนเส้นเล็ก 2 เส้นควบและด้ายพุ่งเส้นโต ซึ่งปั่นให้หลวมเล็กน้อย ผ้าชนิดนี้ใช้ทำเสื้อแจ็กเก็ตทำสะเก็ด ทำเสื้อใส่หน้าร้อน

ผ้าอ้อม
ผ้าอ้อม
ผ้าอะคริลิก

ผ้าคาดหน้าอกทารก ผ้าเอี่ยม ดูผ้าเอี่ยม

ผ้าปูเบาะรองกันเปื้อน สำหรับเด็กอ่อน

(Acrylic fabrics) ผ้าผลิตจากใยอะคริลิก อันเป็นใยสังเคราะห์ชนิดหนึ่ง วัตถุประสงค์ต้นตอคือถ่านหิน เมื่อผ่านกรรมวิธีผสมกับเคมีต่าง ๆ แล้ว ก็จะได้วัตถุดิบคือ Acrylonitrile ต่อไปก็ผ่านกรรมวิธีอัดรวมตัวเป็น โมเลกุลใหญ่ (Polymerization) ก็จะได้เม็ดอะคริลิก

ขั้นต่อไป ก็นำเอาเม็ดอะคริลิกผสมกับสารละลาย ก็จะได้สาร เหนียวเหนืด (Solution) ซึ่งต่อไป เขาก็จะเอาใส่ในกระบอกกดอัดผ่าน รูเล็ก ๆ มากมายใต้กระบอก (Spinneret) ก็จะได้เส้นอะคริลิกดิบ (Acrylic filamenttow) ต่อจากนั้นเขาก็จะล้างดิ่งรีดและทำให้แห้ง แล้วก็ ทำให้เส้นหงิกงอ (Crimping) เสร็จแล้วก็ตัดเป็นใยสั้น (Staple) ยาว ประมาณ 1-9/16 นิ้ว ถึง 3 นิ้ว แล้วเอาใยสั้นนี้ไปปั่นเป็นเส้นด้าย และเอาไปทอหรือถักเป็นผ้าต่อไป

ลักษณะคุณสมบัติ ใยอะคริลิก คือไหมพรมเทียม ผลิตขึ้นเพื่อแทน ไหมพรมธรรมชาติ (ขนแกะ) นั้นเอง แต่มีลักษณะสมบัติดีกว่า ขนแกะหลายประการ ผ้าอะคริลิกมีลักษณะสมบัติดีหลายอย่าง คือ

1. สวมใส่สบาย ไม่ระคายเคืองผิวหนัง ไม่คันเหมือนผ้าสักหลาด
2. ให้ความอบอุ่นได้ดี เช่นเสื้อเสวตเตอร์
3. น้ำหนักเบากว่าผ้าสักหลาด
4. ไม่ยับ ไม่ย่น ไม่ยุ่ย ไม่หด
5. ต้านทานเคมี แบคทีเรีย น้ำค้าง และตัวมอด ทนทานต่อการใช้จำเจ
6. แขนงน้ำอุ่น ไม่ต้องบิด ไม่ต้องตากแดด แห้งเร็ว ไม่ต้องซักแห้ง ไม่ต้องรีด
7. ทำถุงเท้าใส่หน้าหนาว และถุงเท้าสำหรับนักกีฬาดีมาก
8. ทำผ้าห่มทอ ตกแต่งด้วยลวดลายสวยงาม
9. ทำผ้าพรมได้ดี เป็นที่แพร่หลายทั่วไป

ผิงอังคูก
ผ้าอังสะ

ผ้าบางชนิดหนึ่ง

ผ้าคล้องเฉียงบ่าพระภิกษุ เป็นผ้าสีเหลืองกว้าง 50 เซนต์ ยาว 100 เซนต์ พุทธบัญญัติมีอยู่ว่า ห้ามมิให้พระเปลือยกาย ฉะนั้นกายตอนบน

	จึงใช้ผ้าอังสะคล้อง เจียงบ่า ปิดไหล่ซ้าย เปิดไหล่ขวา
ผ้าอัจเจกจีวร	ผ้าที่ทากถวายริบด่วน คือทากตั้งใจถวายผ้าเมื่อออกพรรษาแล้ว ซึ่งเข้าเขตพิธีกฐิน แต่มีเรื่องด่วน เช่น ป่วยหนัก เกรงจะสิ้นชีวิตเสียก่อน หรือจะต้องไปสงคราม จึงมีพุทธานุญาตให้ถวายได้ภายใน 6 ค่ำ เดือน 11 จนถึงวันออกพรรษา
ผ้าอัด	ผ้าที่ผลิตโดยไม่ต้องทอและไม่ต้องถัก แต่ใช้วิธีอัดให้ติดกันด้วยเชิงกล และด้วยเคมี การอัดมีหลายวิธี เช่นอัดเส้นด้ายให้ติดกัน อัดใยให้ติดกัน (ดูผ้าใยอัด) อัดโดยไม่ใช่เส้นใย เช่น อัดผ้าพลาสติก และการอัดผ้าขนสัตว์ให้ติดกัน (Felting) การอัดผ้าขนสัตว์นั้น มีที่ใช้กันมาก เช่น อัดทำให้เป็นหมวก สักหลาดก่อน อัดทำลูกเทนนิส อัดทำรองเท้าแตะ อัดทำผ้าขัดโลหะ ฯลฯ
ผ้าอัดก๊อบบี้	ผ้าที่อัดด้วยเครื่องอัดก๊อบบี้ เพื่อให้ผ้าเรียบ และเป็นกลีบเห็นเด่นชัด เช่น การอัดผ้าม้วง ซึ่งใช้กันมากในสมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6 เครื่องอัดผ้านี้เป็นแท่นเหล็ก ยาวประมาณ 40 เซนติเมตร และกว้างประมาณ 30 เซนติเมตร กลางแผ่นเหล็กตอนบนที่อัดดึงลงมา มีด้ามเกลียวติดอยู่สำหรับหมุนให้แผ่นเหล็กตอนบนเลื่อนลงมาอัดผ้าที่วางอยู่บนแท่นเหล็ก เมื่ออัดแล้วก็ทิ้งไว้ประมาณ 1 วันหรือ 2 วัน จึงเอาผ้ามาใช้
ผ้าอัดตะลัด	(อัดลัด) ผ้าทอด้วยไหมควบกับแล่งเงินหรือแล่งทอง นิยมนำมาตัดเป็นเสื้อทรงของเจ้านาย หรือทำผ้าทรง ผ้าปูลาด ภาษามะลายู คำว่าอัดลัด แปลว่า ผ้าแพรด่วน
ผ้าอัตรवासก	ดู ผ้าสบง
ผ้าอันตรवासก	ดู ผ้าสบง
ผ้าอัมพร	ผ้าค่อนข้างบาง ใช้ทำเครื่องนุ่งห่มทั่วไป
ผ้าอ่างหิน	ผ้าทอที่ จ.ว.ชลบุรี เป็นผ้าพื้นธรรมดาและผ้าเช็ดหน้า เนื้อแน่น ทนทานดี เดี่ยวนี้มักทอผ้าสามัญทั่วไป คือ ผ้าชิ้น ผ้าโสร่ง ผ้าขาวม้า
ผ้าอาช	ผ้าที่พระสงฆ์ใช้ผลัดอาบน้ำ

ผ้าอาบหน้าฝน	ผ้าอาบหน้า ที่ทายกถวายแก่สงฆ์ในเทศกาลเข้าพรรษา พุทธบัญญัติ มีอยู่มาก่อนเข้าพรรษา 1 เดือน ให้พระสงฆ์หาผ้าอาบหน้าฝนไว้ใช้ จะรับถวายหรือแสวงหาก่อนหรือหลังไม่ได้ ชาวบ้านนิยมถวายในวันเพ็ญเดือน 8 หรือก่อนเล็กน้อย ผ้านี้มีขนาดกว้าง 1 เมตร ยาว 2 เมตร บางทีเรียกว่า ผ้าวัสสิกสาฎก
ผ้าอาภรณ์	ผ้าประดับร่างกายให้สวยงาม
ผ้าอาสนะ	ผ้าปูนั่งของพระ
ผ้าอังคัง	ผ้ารัดอกผู้หญิง ฝ่ายกทรวอกของผู้หญิง
ผ้าอังเอิก	ผ้ารัดอกผู้หญิง ฝ่ายกทรวอกของผู้หญิง
ผ้าอินทรรณู	ผ้าแถบ ใช้ทำเครื่องประดับป่า แสดงยศของผู้ใส่
ผ้าอีโป	ดู ผ้าอีโป
ผ้าอุตราสงฆ์	ดู ผ้าจีวร
ผ้าอุทุมพร	ผ้าขาวเนื้อดี สำหรับกษัตริย์ทรงใช้
ผ้าอุณหิส	ผ้าโพกหัว
ผ้าอุ	ผ้าเย็บเป็นเปล ให้เด็กเล็กนอน
ผ้าเอี่ยม	ผ้าที่เด็กจีนใช้คาดปิดอกและท้องอยู่ตลอดเวลา โดยใช้เชือกเย็บติดกับผ้ามาคาดที่คอด้านหลัง และอีก 2 เส้นคาดพุง เอามาผูกทางด้านหลัง ทั้งนี้เพื่อความอบอุ่น สามารถกันหวัดได้
ผ้าอาซิเตด	<p>ญี่ปุ่นมีผ้าชนิดนี้ใช้เหมือนกัน แต่ทำเป็นผ้ายัดร่องท้อง สูงขึ้นมาเกือบถึงหน้าอก ใช้ได้ทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ผ้านี้เรียกว่า ฮารามาติ (ハラマテ) ระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 ทหารญี่ปุ่นเข้ามาอยู่ในประเทศไทย ใช้ผ้าชนิดนี้เป็นประจำ</p> <p>(Acetate fabrics) ผ้าใยประดิษฐ์ชนิดหนึ่ง ใยที่นำมาผลิตนั้นเป็นใยประเภทอยู่ระหว่างกึ่งกลางใยเยื่อไม้ (Cellulosic fiber) กับใยสังเคราะห์ (Synthetic fiber) คือเป็นใยที่ทำจากวัตตุดิบเยื่อไม้หรือเศษฝ้ายติดเมล็ด (Linter) ผสมกับกรดน้ำส้ม และ Acetic anhydride อย่างไรก็ตาม นักวิชาการมักจัดให้ใยนี้อยู่ในจำพวกใยเยื่อไม้ โดยยึดถือวัตตุดิบต้นตอคือ เยื่อไม้เป็นหลัก ใยนี้ค้นคว้าเมื่อปี พ.ศ. 2412 และเป็นผลสำเร็จเมื่อ พ.ศ. 2461</p>

ผ้าอาซิเตดมีลักษณะสมบัติที่ดีคือ นุ่มนิ่ม ไม่ยับย่นอยู่ และไม่หดเหมือนผ้าฝ้าย ชักน้ำแล้วแห้งเร็ว ไม่เสื่อมคุณภาพหรือเสียหายจากอากาศ น้ำค้าง รา เกลือ ดูดสีย้อมได้ดี มีไฟฟ้าสถิตน้อยมาก ผ้านี้เอามาทำเสื้อผ้าได้หลายชนิด เช่น เสื้อชั้นนอกก่อนบนของสตรี (Blouses) กางเกงชั้นในสตรี ผ้าคลุมเตียง ผ้าร่ม ผ้าซับใน ผ้ตักแต่งบ้าน เป็นต้น

ทางด้านอนามัย ไยอาซิเตดปลอดภัยจากสารเคมีมีพิษต่าง ๆ มากกว่าใยชนิดอื่นใด ฉะนั้น ทั่วโลกจึงใช้ใยนี้เอามาทำกันกรอง บุหรี่กันมาก ซึ่งปีหนึ่ง ใช้ ประมาณ 250,000 ตัน

ผ้าแอสเบสตอส

(Asbestos) ใยหิน ทำจากหินพิเศษชนิดหนึ่ง ซึ่งจัดอยู่ในจำพวกใยธรรมชาติ เนื่องจากมีคุณลักษณะพิเศษ คือเนื้อหินเป็นใย สามารถเอามาปั่นเป็นเส้นด้ายและทอเป็นผ้าได้ คุณสมบัติอันยอดเยี่ยมคือสามารถทนไฟได้ถึง 5,000 องศาฟาเรนไฮต์

ใยหินเอามาทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมได้ประโยชน์มากมาย เช่น ทำฉนวนความร้อน เย็น ฉนวนไฟฟ้าสำหรับเครื่องใช้ไฟฟ้าเกือบทุกชนิด ใช้ทำสายพาน ทำคัลท์รถยนต์ ทำผ้าเบรครถยนต์ ทำผ้าผจญเพลิงสำหรับตำรวจดับเพลิง สำหรับคนงานถลุงเหล็ก สำหรับคนงานเตาเผาต่าง ๆ

ฮ.

ผ้าฮารามาติ

ดู ผ้าเอี่ยม

ผ้าฮัมมะหยี่

ดู ผ้ากำมะหยี่

ผ้าฮี

ผ้าฝ้าย ใช้ตัดเย็บเป็นเสื้อชั้นนอกของชาวลาจวโชนง เสื้อเป็นเสื้อคล้ายเสื้อคลุมมีแขนยาวพันข้ออก ตัวเสื้อยาวคลุมหัวเข่า ผ่าอกตลอด ผ้านี้มีลวดลายสีต่าง ๆ โดยการใช้ผ้าสีอื่นเย็บทับลงไป

ผ้าแฮ

ผ้าแพร สมัยอาณาจักรเชียงแสน หรือล้านนาไทย (พุทธศตวรรษที่ 18-24) เรียกเพี้ยนเป็น ผ้าแฮ

ผ้าโฮล

ดู ผ้าปุมเขมรใหม่